

מדרגות 'קדן טללי מכה'

שנה ט' (תשפ"ה)

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

• ויקהל •

מאמרים נבחרים משכיות חמדה, שווים לכל נפש
מכוונים ומדוממים ככתבם וכלשונם מתוך הספרים הקדושים

זהר הקדוש המבואר

הכתה והמכור

בהוצאת ישיבת "אביד יעקב"
מוסדות "אור מאיר ושמחה" נדריה
ע"ש כ"ק אדמו"ר דבי מאיר אביחצידא זיע"א

טז | השבת מקיפה
את האדם כולו
מילתא חדת'א - מילין יקדן

יב | לעשות את השבת
נצח אורה חסיד לפרשת השבוע
ספיר ויהלום

ב | לא תבערו אש בכל
מושבותיכם ביום השבת
אוצר פניני החסידות

העלונים: פניני אביד יעקב • מילתא חדתא • ספיר ויהלום • ובחרת בחיים • מכתלי בית הדין • מגדנות

זכרון זאת | עשיית תשובה בשבת – אף לא מתוך סגופים ובכיות ה
אור לשמים | בשבת קדש הזמן לפעל שלא תחלש ההתלהבות הנוצרת לעבודת
הבורא ה
אור התורה | קדשת התפלה והתורה של שבת קדש משפיעה על התפלה
והתורה של ימי החל ו
אמרי נעם | בכל חדש יש הרגשת תענוג קדשה חדש ו
לקוטי אמרי חיים | יש לבקר ולהרגיש קדשת השבת גם בימות החל ו
פתוחי חותם | צריך להזהר בתפלת המנחה שבה נכרת יראת ה' ואהבתו .. ו
דודאים בשדה | במנחה של ערב שבת עולים כל תפלות וניצוצות השבוע .. ו
בנין אריאל | מלאכת המשכן אינה דוחה שבת ממה שהקהיל משה רבנו את
ישראל בלא הערב רב ו
דברי מהרי"א | הקהיל משה רבנו את ישראל על ידי שליחים מאחר שחזר
למלכותו על ידי פפרת עון העגל ו
ויאמר שאול | מלאכת התורה בששים שנים של האדם ז
זרע שמשון | ההבדל בין השוכות בשוב לשוכות במדבר ז
בית אהרן | נתרבה נדבת ישראל כפי רצונם לתרם ז
מגלה צפונות | מעט עצי שטים שהוציאו ישראל ממצרים הספיק למלאכת
המשכן ז
דרש יהודה | ההבדל בין הנשים הנשואות לפניות בתרומת המשכן ז
בני יוסף | הכנת עושי המשכן שיתרחב המשכן עד שלא ישמע האקדודי חבורה
שפתני דעת | הדבור נחשב כמלאכה ח
סדר היום | שיחות בטלות פוגמות בקדשת השבת ח
דברים אחרים | שבייתה מדבורי חל כשם שהקב"ה שבת מדבור ח
כסף נבחר | שמירת שתי שבתות – ממלאכה ודבור ט
מעשי צדיקים ט
ספיר ויהלום | הארה חסידית מן הפרשה יב

חמרא טבא | 'ויקהל' גימטריא 'מקנה' | רמז לקרון עור פני האדם בשבת על
ידי טהרת המקנה א
אהבת שלום | הטבילה בערב שבת כהכנה ללבישת בגדי השבת – ככה גדול
שהיה טובל קדם לבישת בגדי כהנה א
באר מים חיים | כפי שמטהר עצמו בערב שבת מכל הבלי עוה"ז כך זוכה בשבת
לאורות עליונים ואהבת השם ודבקות בכלות א
שפע חיים | לפני הטבילה בערב שבת הוא זמן חשבון הנפש השבועי ב
דברות קדש | מעלת כנוס מרעים בצומא בליל שבת קדש ב
מחשף הלכן | בכל מלאכה שאדם עושה בשבת מבעיר אש הסטרא אחרא ב
לקוטי שיחות | דברי הרמב"ם בדין הבערה ג
חלקת יהושע | על ידי אמונה תמימה ושלמה נשמר האדם מהרהור בעסקיו
בשבת ג
קדשת לוי | בצלאל כון בבניית המשכן פגות במדה וגבול כמו שהיה בקריאת
העולם והותיר לצדיקים שבכל הדורות לחדש חדושים ג
נעם אלימלך | משה רבנו פעל שגם הצדיקים שאינם במדרגת השלמות העליונה
יכולו לפעל עבור כלל ישראל ד
דברי אמת | טעם קריאת פרשת קדש פסח ה
חדושי הרי"ם | כטהרת יום הכפורים ה
מקור ברנא | 'הביאו בני ישראל' – חנכו את בניהם לתורה ומצוות ה
נעם אלימלך | אין להשקיע את הראש בעשיית המלאכה ה
שם משמאל | אי אפשר להחזיק מעמד בטרדת הפרנסה ושוטטות באויר
העולם אלא על ידי כח השבת ה
ערבי נחל | כל התורה היא עצות לכנס חלקי הנשמה ה
דודאים בשדה | כל עבודת התורה והתפלה בימות השבוע הם הכנה ליום השבתה
בת עין | לעולם יראה עצמו כאלו הוא בראשית העבודה ה
לב שמחה | מעלת שבת פרשת ויקהל ה

בס"ד

קו 'מחברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

מחברים
הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישראל

מתחילים
את היום!

להצטרפות: newsletter.mechubarim@gmail.com

ישירות למייל האישי

נושאים בפרשת ויקהל-פרה

טהרתן של ישראל

חמרא טבא

רבי אברהם שמואל מברסלב זי"ע
'ויקהל' גימטריא 'מקוה' | רמז לקרן
עור פני האדם בשבת על ידי טהרת
המקוה

ויקהל משה (לה א). כתב [בבבצל הטורים]:
כתיב לעיל 'כי קרן אור פני', סמך
לו פרשת שבת, לומר שאינו דומה קרן
פנים של שבת לשאר ימים, עין שם.

והנה אור הקדשה אשר בפנים של שבת
— בא בטהרת המקוה לכבוד שבת
קדש, על פן פתח בזה בתבת 'ויקהל'
שגימטריא 'מקוה'. והמשכן היה מטרה
לישראל כמו המקוה. והוא טעם 'הוקם
המשכן', 'הוקם' אתון 'מקוה', ונודע פונת
המקוה במספר שמות אל"ף אדנ"י (פרשת
ויקהל):

אהבת שלום

רבי מנחם מנדל מקוסוב זי"ע
הטבילה בערב שבת כהנה לבישת
בגדי השבת - ככה גדול שהיה טובל
קדם לבישת בגדי כהנה

עקר עבודת הכהן גדול שהוא שושבינא
דמטרוניתא, היתה לתקן הכ"ד
תקונים כ"ד קשויי פלה העליונה וכו',
וקודם לבישת הבגדים היה צריך טבילה.

וזהו גם פן סוד טבילת השבת קדש
וטבילת ערב שבת — שצריך טבילה
קדם לבישת בגדי השבת, כי שבת קדש
היא גם פן תקון כ"ד קשויי הפלה העליונה,
על דרך מאמריו כמה פעמים בבאור
מאמר הוזהר הקדוש (ח"ב קלה). שאנו אומרים
בליל שבת 'כד' עייל שבתא שהוא רומז
לכ"ד קשויי פלה העליונה וכו' (פרשת
אחרי):

מדרגת הרב הקדוש רבי אלימלך
מליז'נסק זי"ע אחר טבילתו לכבוד
שבת

שמעתי מפה קדוש ישראל מורנו הרב
רבי זכריה מענדיל משענדישוב
בזה הלשון: פעם אחת הייתי אצל אדמו"ר
הקדוש רבן של כל בני הגולה מורנו הרב
אלימלך בעת בואו מטבילת המקוה של
ערב שבת קדש, והניח עצמו על מטתו
ואמר בזה הלשון: מאן יכול למסבל ריחין
דבוסמין דגן עדן (פרשת ויצא):

באר מים חיים

רבי חיים מטשנביץ זי"ע
כפי שמטהר עצמו בערב שבת מכל
הכלי עוה"ז כך זוכה בשבת לאורות
עליונים ואהבת השם ודבקות בכלות
הנפש

אף שקדשת השבת שופע ומאיר לכל
העולמות בלי שום אתערוותא מלתא,
מכל מקום אינו מאיר ומבהיק בשנה לכל
האדם אשר על פני האדמה להיות כעם
פכהן, בפער כחכם.

וההבדל הוא מפאת המקבלים, כי מי
שנפשו טהורה ומזככה מכל
בחינות עונות ותאוות הכלי הזמן, שהם
בחינות אחיות הקלפות בנשמתו שזר לא
יקרב אליה כי קדש היא, אז הקדשה
העליונה חופפת עליו ומקיפו מכל צד
ומקדשו ומטהרו עוד ביותר ויותר.

ונותנת לו אורות חדשים ומחין נפלאין
ואורות עליונים להתלהב ולקדש
אל ה' בחיות הקדש כל יום השבת, ותצא
נפשו ויכמה בשור לאהבת ה' אלהיו בכלות
נפש ממש ביום השבת, ואור נעשה לו
ברזי אור התורה וחדושי התורה שמחדש
אז, ובטל ונתפשל ממנו כל בחינת מחשבת
הזמן.

כי כל היום טרוד הוא בקדשת ה' אלהיו
באהבתו ויראתו ועבודתו לעשות לו
מענוג ונחת רוח, ולהדבק בו בדבקות
עצום בחבור נפלא בכל רמ"ח אבריו וגידיו
וחושיו והרגשותיו הידועות לו ושאינן
ידועות לו הנגלות והנסתרות, שהיה הכל
ביחוד לא-ל אמת באמת ובתמים בלי שום
מחשבת פסול חלילה.

אכל מי שנפשו לא מטרה, והיא מתועבת
ומגעלת בגעולי התאוות הנבזות
מעשה הבהמה, והקלפות נאחזים בה,
ונודע אשר זה הוא סילון ממאיר להשראת
הקדשה שאין אני והוא יכול לדור, וקצר
המצע מהשתרע, ואין אדם העליון דר עם
נחש בכפיפה הוא היצר הרע הוא השטן
שעולה נחש עם הכולל, ועל פן גם בהאיר
אור הקדשה על כל העולמות בלן, לו
חשף אפלה, שאינו מרגיש בקדשה עליונה
לרב טוהר בתאוות הזמן ומכל שכן בעבודת
ועונות.

שעל פן החיוב ברחיצת החמין ובטבילת
המקוה בערב שבת קדש, כמו

שכתבנו במקום אחר, כי עקר טבילה בנורא
הוא כמאמר חז"ל (סנהדרין טז), ורחיצת
החמין היא הטבילה באש במה שאדם
טובל עצמו באש של מעלה להיות אש
אוכלה אש.

פרוש לרמז לו על ידי זה להכניס אש
בלבבו ותאכל ארץ ויבולה ותלהט
מוסדי הרים לבער ברשפי אש שלהבת
— לעבודת ה' ויתורו, להתחרט מאד
על העבר מה שעבר עליו בבטול רצונו
יתברך חס ושלום בתאוות הזמן ובכל
בחינת מחשבה ודבור ומעשה אשר לשמו
יתברך שלא היה באמת ובתמים.

ולקבל מעתה עבודתו באש להבה אכלה
סביב שלא יעכבנו ולא יעצורנו
לא גשם ולא שלג ולא אשה וממון וגוף
ובנים מכל אשר לו בפית ובחוזן, רק לבבו
יהיה בוער ומתלהב תמיד לעבודתו יתברך.

ואחר כך יבוא בפי המקוה המטהר כל
טמאה, מים שהנדה טובלת בהם,
והוא רומז על התגרושות החיצונים מהאדם
על ידי מימי החסד. והעקר קבלת התשובה
בלב, ואז תוכל הקדשה עליונה קדשת
השבת לשרות עליהם שלא תהיה נשמתו
מלאה נחשים ועקרבים שאין הקדשה יכולה
לדור עמקם (פרשת כי תשא):

התנוצצות אור קדשת השבת ברב
התלהבות והשתוקקות נכרת בחוש על
פני הצדיק מיד לאחר הטבילה בערב
שבת

בעינינו ראינו גדל ההפרש וההבדל
השתנות קדשת שבת על איש
החכם והצדיק, שנראה בחוש אשר גדל
אור הקדשה בוער בלבבו ברשפי אש ומים
רבים לא יכלו לכבות את האהבה התקועה
בלבו.

ומשתוקק ומתלהב לעבודת ה' כל הלילה
וכל היום של שבת קדש, אף
גם להוסיף הרבה מחול על הקדש בכניסתו
ובציאתו בתשוקת ודבקות ה', ובאהבתו
שונה, ונראה לכל כי כמעט נכסף בכלות
נפשו לאלהים מגדל הבערת אש האהבה
הבוער בלבבו.

ותכף אחר הטבילה בערב שבת — נכר
עליו התנוצצות קדשת שבת המאיר על
פניו, וזיו הדרת אורו מבהיק עד שיראים
לגשת אליו כמאמר חז"ל (ב"ר יא ב) ברכו
באור פניו של אדם אינו דומה אור פניו
של אדם כל ימות השבת כמות שהוא

מעוררת אותו להרהורי תשובה ומסתובב
בחרפה ובושה, בשתי ונכלמתי להרים פני.
דתחת שראשי יהא מלא תורה ודעת
ושיתקנים בי מקרא שכתוב 'ונתנה
ה' לראש ולא לזנב' (דברים כח יג), גברה
עלי הסטרא אחרא והוא נהיה לראש ואני
לזנב, ואיך אבוא לבית המדרש להתפלל,
והלא 'מסיר אָזְנו מִשְׁמַע תּוֹרָה גַם תִּפְלֹתוֹ
תוֹעֵבָה' (משלי כח ט).

איך אפתח פי לומר לכו נרננה בעוד
שלא קימתי קומי רני בלילה וגו'
(איכה ב יט) וכדרשת חז"ל (שמו"ר מז ה) שאין
רנה של תורה אלא בלילה, ואיך אשא
פני לומר 'לכה דודי לקראת כלה פני שבת
נקבלה', והלא שבת קדש הוא יומא דנשמתא
יומא דאורייתא (וזהר ח"ב צב). ואני התנהגתי
בטמאה ואין לי שיכות וחלק בתורת משה:

שטריימל העשוי משערות חיה טמאה,
להזכיר לאדם שיתבונן בעצמו – אי לי
שראשי נטמא כחיה טמאה, פיון שפל
השובע בטלתי מתורת אמת וטמטמתי את
הדעת שנתן לי השם יתברך על ידי
מחשבות זרות ותאוות טמאות, והיה לי
עין רואה ולב חומד וכלי מעשה גומרין
וכל גופי נטמא.

**יוריד כנחל דמעה לעת החלפת
המלבושים**
וכשהולך למקוה ופושט את בגדיו יכון
להסיר הבגדים הצואים מעליו,
ואחר כך יתבונן ויוריד כנחל דמעה ויהרהר
לעצמו, וכי בזה שהחלפתי שמלותי וטבלתי
בכר נטהרו בגדי מסאבותא שלי.

**באפן כזה אינו מוגיע לידי גאווה בלבישת
בגדי השבת**
ואז הוא חובש את השטריימל, ואינו בא
מזה לידי התפארות שהוא חסיד נאה
וכדומה, דאדרבה לבישת השטריימל

בשבת, ומי יוכל לספר כמה העין רואה
השתנותו מימי החל ממש ברחוק מזרח
ממערב ויותר מזה (סדרו של שבת שורש א ענף
:א)

שפע חיים

רבי יקותיאל יהודה מצאנז זיע"א

**לפני הטבילה בערב שבת הוא זמן
חשובו הנפש השבועי**

בכל לילה יש לו לאדם להיות ממארי
דחושבנא, לראות כמה משעות היום
הקדיש ללמוד התורה וכמה מסר לסטרא
אחרא עלמא דחשוכא. ולכל הפחות בערב
שבת קדש כשהולך לטבל חייב להתבונן
על ערך התנהגותו במשך ימי השבוע.

**לובשים שטריימל לרמז לאדם להתבונן
כיצד טמא עצמו כחיה טמאה**
ואפשר לומר בטעם המנהג ללבש בשבת

פרשת ויקהל

אשר צוה ה' לעשות, שהפונה שצוה ה'
להקהל בלילי שבתות, והתכלית היא
להשרות שם את השכינה הקדושה ולענגה.
היה עולה על הדעת שמלאכת המשכן
דוחה שבת, כי מן הראוי להקדש
ולבנות אף בשבת את המשכן אהל מועד
שהוא מקום השקראת השכינה הקדושה
ומקום שהיא מקבלת תענוג ונחת רוח
מעבודת הקרפנות והשיר וכו', ולזה בעיני
קרא שאינה דוחה את השבת, כי כך גזרה
חכמתו יתברך שמו:

**לא תבצעו אש בכל משבתיכם ביום השבת
(לה א)**

מחשף הלבן

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

**בכל מלאכה שאדם עושה בשבת מבטל
אש הסטרא אחרא**

יש לדקדק אמאי לא הזכיר מט"ל מלאכות
רק הבערה, ואף על גב דרבותינו (שבת
ע.) נחלקו בזה כמו שכתב רש"י זכרונו
לברכה, עדין יש לאלוה מלין.

והוא דהבערת אש שיכא בכל ט"ל
מלאכות, דהבערת אש היא
שמתעוררת הקלפה ובושרת פאש, דכל
עברה שאדם עושה רחמנא לצלן גורם
לסטרא דמסאכא להיות בוערת פאש
ומתגברת לנקם נקם, אם בן כל מלאכה
שהיא חלול שבת, פיון שאדם עובר עליה

ומצטערת ואומרת קלני מראשי וכו', וגלוי
וידוע מספרים הקדושים שצריך האדם
להתפלל ולדאג בביכול למען כבוד השכינה
הקדושה.

והנה בימות החל טרוד האדם על המחיה
ועל הכלכלה ועל שאר דאגותיו,
אך כשבא שבת בא מנוחה, והוא יושב
בביתו ועורך סעודת הלילה ומתענג
בתענוגים ובתפנוגי מעדנים ונס יגון ואנחה.
ואיזה דרך שיכיר לו האדם לשמח ולענג
בשבת קדש גם את השכינה הקדושה בגו
גלותא.

אולם אמרו רז"ל (סנהדרין לט.) כל בי
עשרה שכינתא שריא, ואפלו
פשאנים עוסקים בדברי תורה, וכנודע
מהגאון הקדוש בעל התניא (מובא בתניא
באגרת הקודש סימן כג, בשם רבותיו הקדושים) שאם
היה מלאך נמצא במעמד עשרה מישראל,
אף פשאנים מדברים בדברי תורה, מפל
מקום היה נופל עליו פחד מאימתא
דשכינתא דשריא שם עד שהיה מתבטל
מציאותו.

ולכן נוהגין שאחרי הסעודה בבית מתאספין
ישראל יחד במסבת מרעים ומזמרין
שירות ותשבחות, דכאשר מתקבצין בבי
עשרה ממשיכין את השכינה הקדושה לשם,
ומשמחין אותה בענג שמירות השבת.

באור כונת הפסוק על פי הנ"ל
ומעתה אתי שפיר, דאחר שאמר הכתוב
'ויקהל משה וגו' אלה הדברים

**ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי
יהיה לכם קדש שבת שבתון וגו' (הקדים
להם אזהרת שבת לצווי מלאכת המשכן לומר
שאינו דוחה את השבת, רש"י) (לה ב)**

דברות קדש

רבי נפתלי צבי מבאבוב זיע"א

**מעלת כנוס מרעים בצותא בליל שבת
קדש**

וקשה מה היה ההוא אמינא שידחה
מלאכת המשכן את השבת עד
שהצריך למעט (עיין ברבינו אליהו מזרחי כאן).
ויש לבאר בזה, דהנה הרב הקדוש רבי
שמעון מעריסלוב זי"ע פרש מאמר
הכתוב 'ויקהל משה את כל עדת בני
ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר
צוה ה' לעשות אתם', ד'אלה הדברים' מוסב
על 'ויקהל משה', כלומר שצוה ה' לעשות
תמיד מקהלות ואספות בישראל, להתקבץ
יחדו ולעסוק בעבודת השם יתברך, כי זהו
חזוק גדול ליהדות

ויש להוסיף לבאר בזה סמיכות הכתוב
הלז להפסוק שלאחרי, 'ששת ימים
תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם
קדש וגו'', דאתי להדגיש דכפרט בלילי
שבתות ענין גדול הוא לעשות מסבות
מרעים ולהתכנס בצותא תדא, וכפי שנהגו
יהודי אבותינו הקדושים זי"ע.
והענין הוא, כי השכינתא בגלותא היא

גשמיית העולם – אלא עוד זאת, שהתנאי ד'צריך לאפר' הוא הבחינה שהבערת אש הנשמה היא כדבעי. דכאשר התעוררות רשפי אש האהבה לה' היא בשלמות, אזי אש הנשמה גופא מכריח ש'צריך לאפר'.

וההסברה בזה: כיון שהענין ד'דירה בתחתונים', עשית עולם הזה לדירה ומשכן לו יתברך, היא פנות העצמות, מה שהוא יתברך 'נתאווה' אלי', הרי מוכן, דכל שהאדם עולה למעלה יותר, ומתקרב יותר לשורשו ומקורו בה' חיי החיים ברוך הוא, הרי הוא מרגיש יותר את הנחיצות וההכרח לירד למטה ולהתעסק בברור וזכוף העולם, לעשותו דירה ומשכן לו יתברך, כיון שרק בכך ממלאים פנות העצמות.

ונמצא, שאימתי הוי הבערת אש הנשמה מלאכה ועבודה בשלמות, שחפץ הנשמה לדבק בו יתברך הוא בשלמות והיא עליה באמת – רק כשמביאה לידי המשכה למטה – ('צריך') אפר' (חלק לו עמ' 187 ואילך):

ששת ימים תעשה מלאכה (לה ה)

חלקת יהושע

רבי יחיאל יהושע מביאלא זיע"א

על ידי אמונה תמימה ושלמה נשמר האדם מהרהור בעסקיו בשבת

ששת ימים תעשה מלאכה, לשון דיעבד, לרמוז באם איש ישראל מאמין כי הכל כחו יתברך, וכל הענין של מסחר ומלאכה הוא ענין שליחות, אז ממילא לא יבוא להרהר בשבת קדש. אף באם חס ושלום פוגם, אז אף אם לא יחלל שבת קדש במעשה, יבוא להרהר.

וזו ששת ימים תעשה מלאכה, באם תאמין שהכל מהשם יתברך, אז ביום השביעי קדש, תוכל לשמר שבת קדש גם במחשבה:

והמלאכה היתה דים לכל המלאכה לעשות אתה והותר (לו ז)

קדשת לוי

רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א

בצאלל כון בבניית המשכן פנות במדה וגבול כמו שהיה בבריאת העולם והותר לצדיקים שבכל הדורות לחדש חדושים בתורה שיחשב להם כבריאת העולם

והנה לכאורה האי 'דים והותר' הוא תרתי דסתרי אהדדי, דאם היתה 'דים' לא

והנה מבאר בתנ"א (פרק יט), דכשם שאור הנר מתנענע תמיד למעלה בטבעו מפני שאור האש חפץ בטבע לפרד מהפתילה ולדבק בשרשו למעלה וכו', אף שעל ידי זה יכבה ולא יאיר כלום למטה וגם למעלה בשרשו יתבטל אורו במציאות בשרשו וכו', כך נשמת האדם וכו' תפצה וחסקה בטבעה לפרד ולצאת מן הגוף ולדבק בשרשה ומקורה בה', הינו שענינה של 'אש' הנשמה הוא רשפי אש האהבה לה' הגורמים לאדם לעלות למעלה בכלות הנפש לה'.

הטעם שמבעיר חוב אפלו בכל שהוא

וזהו גם הבאור הפנימי בזה ש'המבעיר' (אפלו) כל שהוא, שמלאכת מבעיר אין לה שיעור (בכמות) – לפי שענין מלאכת מבעיר בעבודת השם הוא התנועה דמסירת נפשו לה', שחפץ זה 'לפרד ולצאת מן הגוף ולדבק בשרשה ומקורה וכו' הגם שתהיה אין ואפס ותתבטל שם במציאות לגמרי ולא ישאר ממנה מאומה ממהותה ועצמותה הראשון, מקורו בנקודת היהדות, שהיא 'חלק אלקה ממעל ממש', ולכן לא חשוב בזה הפמות, כי היא נקדה פשוטה שלמעלה מהתחלקות, דגם ב'כל שהוא' ישנה כל (האכיות של) נקדת הנפש.

הטעם שהחוב הוא דוקא כשצריך לאפר' על פי פנימיות

וכזה מוסיף הרמב"ם, שביחד עם זה צריך להיות התנאי 'והוא שיהא צריך לאפר': אפר' הרי הוא החלק היותר גשמי וחמרי של הדבר הנשרף באש, וזהו התנאי במלאכת מבעיר שיהא צריך לאפר':

תכלית הבערת אש הנשמה צריכה להיות לא בשביל העליה (האש) לחדר – לפרד ולצאת מן הגוף – אלא בשביל המשכה, 'צריך לאפר', שהאדם נרגיש שהוא צריך לגשמיית העולם, הינו שהוא צריך להשאר נשמה בגוף ולעסוק עם גשמיית העולם לברכה ולזככה וכו'.

ואדרבה, זוהי תכלית הבערת אש הנשמה, דזה שנתעורר ברשפי אש האהבה עד לרגש של כלות הנפש וחפץ לדבק בשרשו ומקורו, הוא אף כדי שמוזה יבוא לידי תוספת חזוק בעבודה בקיום התורה והמצוות בהיותו נשמה בגוף בעולם הזה הגשמי.

ובעמק יותר: אין פרוש הדברים, שהבערת האש (כלות הנפש דהנשמה) ו'צריך לאפר' הם שני הפכים, אלא שכוין שתכלית הפונה היא לעשות העולם דירה לו יתברך, לכן תכליתה של התעוררות אש האהבה צריכה להיות בשביל ה'אפר', ברור וזכוף

הרי הבעיר האש של סטרא אחרא, נמצא שיכא זו בכל ט"ל מלאכות:

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א

דברי הרמב"ם בדיו הבערה

כתב הרמב"ם בהלכות שבת (פי"ב ה"א): המבעיר כל שהוא חוב, והוא שיהא צריך לאפר, אבל אם הבעיר דרך השחתה פטור מפני שהוא מקלקל, והמבעיר גדישו של חברו כו' חוב, אף על פי שהוא משחית, מפני שכונתו להנעם משונאו והרי נתקרה דעתו כו', מתקנים הן אצל יצרן הרע. וכן המדליק את הנר או את העצים בין להתחמם בין להאיר הרי זה חוב.

שיטת שלחן ערוך הרב שחוב הבערה הוא משום רבוי האש

והנה ידועה שיטת אדמו"ר הנקן (בדעת הרמב"ם) בגדר מלאכת מבעיר (בשולחן ערוך שלו ריש הלכות יום טוב סימן תצה סעיף ב), ש'ענין ההבערה הוא הוצאת האש או שמרבה האש', ד'אף על פי שהמבעיר אינו חוב אלא אם כן צריך לאפר, אף על פי כן עקר החיוב אינו משום שרפת וכליון העצים אלא משום רבוי האש'.

קשי בלשון הרמב"ם על פי הגדרה הנ"ל

ועל פי זה צריך עיון קצת לשון הרמב"ם וסדר דבריו בהלכה זו, דבתחלה (ובעקר הגדרת המלאכה) נקט הבערה בשביל האפר, ורק לבסוף נקט גם הבערה בשביל האש עצמה ('להתחמם' או 'להאיר').

דכיון ששיטת הרמב"ם היא שגדר מלאכת מבעיר הוא 'הוצאת האש', הרי ליה להתחיל מהדגמא שהביא אחר כך 'המדליק את הנר וכו' בין להתחמם בין להאיר', שתמימות ואור הוא צריך בגוף האש – ואמאי התחיל מהדגמא ד'צריך לאפר', שהאפר נוצר על ידי 'כליון ושרפת העצים'?

ישוב הענין על פי פנימיות

ויש לבאר זה (בפנימיות הענינים), שהטעם הפנימי שקבע הרמב"ם בתחלת מלאכת מבעיר האפן דמבעיר כש'צריך לאפר' (אף על פי ש'עקר החיוב' . . . משום רבוי האש'), הוא לפי שענינה של מלאכת מבעיר בעבודה רוחנית מחוב שיהא צריך לאפר'.

ענין מלאכת הבערה בעבודת האדם

באור הענין: כתיב 'נר ה' נשמת אדם' (משלי כ כז), ומלאכת 'מבעיר' בעבודת האדם ענינה הדלקת הנר דהנשמה שיהיה בוער באהבה ברשפי אש לה'.

גם הדין הוא רחמים ואף אחר שיחטא אני ה' הרחמים.

וזהו 'ועשו לי מקדש כו' (שמות כה ח), שבית המקדש שלמעלה מכון פגד בית המקדש שלמטה (תנחומא ויקהל ז), וכשאדם מקדש עצמו למטה עושה מקדש להשם יתברך ברוך הוא. וזהו 'ועשו לי מקדש' אימתי 'ושכנתי בתכם', הינו כשיקדשו עצמם למטה שאז אני שוכן בתוכם, אז עושין לי מקדש למעלה.

וזהו 'עשה לך שרף', רצה לומר בני אדם השורפים בקדשתם וכרשפי אש התלהבותם, בנדיאי הצדיקים הללו עליהם נאמר 'ותגור אמר וכו' (איוב כב כח). 'ושם אתו על גס', פרוש שתשים את הצדיק הזה לגס לעולם, שייכנו הכל שכל פעולתיו ומעשיו הכל מעשה נסים.

וזהו 'כל הנשוא', רצה לומר כל מי שיש לו נשיכה, דהינו שחסר לו איזה דבר, הן רפואה והן מזוני חיי בני. 'וראה אתו וחי' תכף בראיה כל דהוא בעלמא ימשיך לו הצדיק הנ"ל הכל.

ומשה רבנו עליו השלום ראה שבני עליה המה מועטים (סוכה מה:). 'ויעש משה נחש הנחשת', ופרש רש"י ו"ל לשון נופל על הלשון, יש לומר הפרוש כף:

נחש הוא השטן הוא היצר הרע (וזהו ח"ב רסב:) העולה ומקטרג (ב"ב טז), וראה משה רבנו עליו השלום לעשות נגדו 'נחשת', שאף מי שאינו כל כך צדיק פנ"ל, ולזה מרמו 'נחשת', שהנחשת של נדבת המשכן היה מכפר על מעשה נחש, שגם הצדיק כזה יהיה יכלת בידו לפעל הכל. ולא היה משנה משה מדברי הקדוש ברוך הוא, כי בן היה פונת הבריאה בתחלה כנ"ל.

באור הפסוק על פי הנ"ל

וזהו ויעש למזבח מכבד מעשה רשת נחשת, רצה לומר 'מכבד' פרוש פוכרו בכברה - לראות את מעשה הצדיק דמעיגרא, ובני עליה המה מועטים, ולכן עשה ופעל שגם הצדיק שאינו בבחינה גדולה כל כך גם הוא יכול לפעל הכל.

ויהיה שעור הפתוב כף. ויעש למזבח, רצה לומר למען יהיה מזבח פפרה. מכבד, ההכרחי לראות מעשה הצדיק הגמור. נחשת מעשה רשת, רצה לומר ומחמת שרוב בני אדם נלכדים במצודת ורשת הנחש היצר הרע, עשה ופעל שגם הצדיק המרמז בשם נחשת יפעל הכל פנ"ל, וק"ל (פרשת פקודי):

דבר לפי שעור שכלם, אף והותר - שהותירו להצדיקים והחכמים שכל דור אשר ישמעו וילמדו סדר מלאכת המשכן, והם יגמרו הבנין ויוסיפו מדעתם מה שישגי שכלם:

ויעש למזבח מכבד מעשה רשת נחשת
תחת כרכבו מלמטה עד חציו (לח ד)

נעם אלימלך

רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א

משה רבנו פעל שגם הצדיקים שאינם במדרגת השלמות העליונה יוכלו לפעל עבור כלל ישראל

ויעש למזבח מכבד כו'. ומתחלה נפרש הפסוק 'ויאמר ה' אל משה עשה לך שרף ויעש משה נחש הנחשת' (במדבר כא ח). והנה זה צריך באור להבין למה שנה משה.

ואקדים לך לפרש במה שדקדקו קמאי, 'בראשית ברא וכו' (בראשית א א) מתחלה עלה במחשבה לבראו במדת הדין כו' (ב"ר יב טו), ותלילה לנו לחשב על הקדוש ברוך הוא האחד האמתי הפשוט שיהא חלילה איזה שנוי אצלו.

אך העקר הוא כף, באמת שצריך האדם לעבד את הבורא בכל אפני אפנים לבלתי יחטא לפניו חלילה בשום עברה ונדנוד חטא, והשקלה שבקלות יהיה בעיניו פחמורות. וזה הצדיק היה יכול להתקיים אף על ידי מדת הדין, וזה שורת הדין נותן שיהא האדם כף, אבל בני עליה המה מועטים שיהיו יכולים לעמוד נגד שורת הדין, ולכן היה צריך לשותף מדת הרחמים. **ובאמת** בתחלה ראה הקדוש ברוך הוא באחד השני מדרגות, הינו צדיק מעקרא ומדרגות בעל תשובה. וזהו 'בתחלה עלה במחשבה כו', רצה לומר מהתחלת הבריאה עלה במחשבה 'לבראו במדת הדין' קאי על הצדיק שיכול להתקיים על פי שורת הדין.

וראה שאין העולם מתקיים מחמת שטבע הבריאה בלתי אפשרי להיות כלם צדיקים, כאשר כתבתי במקום אחר (האוינו ד"ה א"י האוינו) 'שתף מדת הרחמים', אבל באמת חשב וראה הכל ביחד בלי שום השתנות חלילה.

וזהו 'אני ה' אלהיכם אמת', רצה לומר מי שהולך באמת בעבודת הבורא יתברך שלא יחטא חלילה, אף המדת הדין הוא רחמים אצלו ואין לו להתירא ממדת הדין. וזהו אני ה' קדם שיחטא האדם ואחר שיחטא (ראה ר"ה יז:), דקודם שיחטא

'הותר', ועין באור החיים. ויש לומר דהנה הוא יתברך 'אל שדי' (בראשית יז א), אל הוא מלשון חזק כמו 'אילי הארץ' (יחזקאל יז ג), ו'שדי' הוא השפעה מלשון 'שדים', והקדוש ברוך הוא הוא 'אל שדי' שמתגבר כביכול על השפעתו, וזה שדרשו חז"ל (תגובה יב). שאמר לעולמו די.

דהנה כל דבר הבא מבח אין סוף אז יכול הדבר ההוא להתרחב ולהתפשט עד אין שעור וערך, ואם בן כיון דהוא יתברך ברא העולמות, אז היו רוצים להתפשט בלי גבול, והצריך הקדוש ברוך הוא לומר די, ולתן כף וכך סדור עולמים לפי מה שהבין יתברך בחכמתו עליונה כמה צריך לפי סדר הבריאה, ואז אמר די, וזהו גבורה וצמצום שהצריך יתברך לצמצם כחו, כמו בן הוא יתברך צריך להתנהג בעולמו לפי כח המקבילים ולא לפי כחו האין סוף, כי ישראל אינם יכולים לקבל לא רב טובה כו'.

והנה מלאכת המשכן שהיה מעין בריאת שמים וארץ, והיה מסדר ונכונה על פי שכל אלהים וצורפי שמות ואותיות הקדושים אשר נבראו בהם שמים וארץ, כמו שאמרו חז"ל (ברכות נה). יודע היה בצלאל לצרף כו'.

והנה הוא יתברך נתן בלבם חכמה ותבונה ודעת, ונתן השם יתברך זה הפח להצדיקים ששכל דור ודור, כי במה שהצדיקים עוסקים בתורה ומתדשים הם בוראים שמים וארץ חדשים, והם היו מכונים במלאכת המשכן ברוח קדשם לחכמה עליונה, ועשו 'חודים וצורפים קדושים בכל הכלים ובכל המעשים אשר נעשה המשכן'.

והנה אם היו רוצים לכוון כפי שכלם הרחבה היה הדבר עד אין שעור, כי רוח אלהים הופיע עליהם, אף הצרכו לתת גבול בהדבר, והותירו לצדיקים לעתיד לבוא אשר יבואו וילמדו בספר תורה מעשה מלאכת המשכן, וכל צדיק וצדיק לפי שכלו יביר תעלומות חכמה בכל דבר ובכל כלי, ויעשה יחוד לדבר רוחני עליונים כמו שהשם יתברך הותיר כח במעשה בראשית שהוא נתן גבול והשאיר להצדיקים כדי שיוכלו לחדש דבר בבריאה זו, כמו בן הם במלאכת המשכן.

הרמז בלשון הפסוק

וזה שאמר הכתוב והמלאכה היתה דים - שהיו נותנים גבול להמלאכה לעשות אותה, רצה לומר לתקנו וליחדו בשכל עליון ואשר היו יכולים לכוון בכל

דודאים בשדה

רבי ראובן מ'אונגוואר זי"ע

כל עבודת התורה והתפלה בימות השבוע הם הקנה ליום השבת

התורה והתפלה והמצות הם תקונים והעלאת ניצוצים, והכל הוא

הקנה ליום השבת וכו' (פרשת ויקהל):

ענוה

בת עין

רבי אברהם דב מאברוקט זי"ע

לעולם יראה עצמו כאלו הוא בראשית העבודה

והכלל, שעקר העבודה הוא בחינת ענוה ושלמות, הינו אפלו הוא חכם ואדם גדול בחכמה ובתבונה ובדעת, אעפ"כ יהיה נראה בעיניו כאלו הוא בבחינת ראשית והתחלה, לכסף ולחשתוקק מתי יגיע לבחינת חכמה ביתר שאת, מתי ישיג אותה, ובדאי יעזר לו השי"ת לבא למדרגה יותר גדולה (ד"ה ואמלא):

שבת

לב שמחה

רבי שמחה בונם מגור זי"ע

מעלת שבת פרשת ויקהל

שבת פרשת ויקהל, בשבת שקורין בפרשה מענין השבת – בודאי שהשבת חשובה מאד:

זכרון זאת

רבי יעקב יצחק מלובלין זי"ע

עשית תשובה בשבת - אף לא מתוך סגופים ובכיות

לא תבערו אש בכל משבתיכם ביום השבת, פי' הגם שמתר לשוב בתשובה שלמה בש"ק, לא לבער אש היצר בכל משבתיכם, לעשות סגופים בכיות וצערות גדולות ומשנות, כי אם בדרך כלל:

אור לשמים

רבי מאיר מאפטא זי"ע

בשבת קדש הזמן לפעל שלא תחלש ההתלהבות הבוררת לעבודת הבורא

וזו פרוש הכתוב 'לא תבערו אש בכל משבתיכם' פרוש שלא יוכל לבער ולבטל את ההתלהבות מישראל לעבודתו ית"ש, 'ביום השבת' – נתפעל זאת ביום השבת:

חנוד

מקור ברוך

רבי ברוך מסערט זי"ע

'הביאו בני ישראל' - חנכו את בניהם לתורה ומצוות

כל איש ואשה אשר נדב לבם וכו' הביאו בני ישראל נדבה לה'. יש לומר בדרך צחות שנדבתם היה בזה ש'הביאו בני ישראל' – הינו בניהם הרבים והקטנים נדבה להשי"ת. כלומר, שחנכו את בני ישראל ברוח ישראל סבא, לה' ולתורתו:

מלאכה

נעם אלימלך

רבי אלימלך מליז'נסק זי"ע

אין להשקיע את הראש בעשית המלאכה

ששית ימים תעשה מלאכה. פרוש בשתעסוק באיזה מלאכה, אל תכניס כל מחשבתך במלאכה, רק שתעסוק בה דרך עראי והמלאכה תעשה מאליה (פרשת אמור):

שים משמאל

רבי שמואל מסוכטשוב זי"ע

אי אפשר להחזיק מעמד בטרדת הפרנסה ושוטטות באויר העולם אלא על ידי כח השבת

בנדיא להחזיק מעמד שלא יתגשם בששית ימי המעשה בטרדת הפרנסה והמלאכות והתעורבות עם אנשים בלתי מהגנים ומשא ומתן בשוק, וכל אויר העולם מלא רוחות רעות ומחשבות רשעים המקלקלות את האויר – הוא כמעט בלתי טבעי וכו', אך כח השבת שלפניהם הוא המשפיע ונותן עז ותעצומות וחיים מתקנים לכל ששית ימי המעשה וכו' (פרשת פקודי תרע"ג):

ניצוצות

ערבי נחל

רבי דוד שלמה אייבשיץ זי"ע

כל התורה היא עצות לכנס חלקי הנשמה

כל התורה היא רק עצות איך יכניס תמיד חלקי נפש רוח נשמה חיה שבו לאלהים חיים, שיהיה נשמתו נצחי וקיים ומתענג בתענוג נפלא, ובל יאבד חלקי נשמתו לפזרם על דבר הכלה ונפסד (פר' ויקהל, דרוש ב):

טעם הדבר שאין בספר נעם אלימלך

דברי תורה בפרשת ויקהל

(שמעתי מאיזה חסידים, שעל פן אין בספר נעם אלימלך חדושי תורה בפרשת ויקהל, יען בשבוע זאת נפטר להעולם הבא הרבי רבי אלימלך זי"ע (והוא מעין דגמא שלא נזכר משה רבינו עליו השלום בפרשת תצוה וכו' יען אמר 'מחני נא מספרך' לזכר לדבר בעלמא) לא נזכר בפרשה זו.

וכאשר שמעתי פן ראיתי נדפס בספר אחד שנתחדש מקרוב מביא וקורא שמועה זו. אבל הוראה בנעם אלימלך פרשת פקודי נדפס חדושי תורה בפסוק ייעש למזבח מכבד, וכתוב זה אמור בפרשת ויקהל, ונשמט ממקומו, שהיה להמסדר להציג זה בפרשת ויקהל ואחרי זה התורה על פרשת אלה פקודי המשכן.

ולקיים במקצת שמועה זו, יש לאומרה על הרב הצדיק רבי אלעזר ז"ל בן הנעם אלימלך, שעל פן סדר התורה על פסוק ייעש למזבח' שלא במקומה בפרשת ויקהל, לזכרון שבפרשה זו נכבה אורו של עולם מן המחבר ז"ל נהורא דאורייתא, ויצאת צדיק מן המקום עושה רשם להיותה נדפסת שלא במקומה. אהל אלימלך):

• לשונות של אור •

פרשת פרה

דברי אמת

רבי יעקב יצחק מלובלין זי"ע

טעם קריאת פרשת פרה קדם פסח

ע"כ בכל זמן קדם פסח קורים זה, פי מתנוצץ אור וציאת מצרים תמיד לכל אחד לפי מדרגתו לצאת משמאה לטהרה, ומי שהוא טהור (עולה) לעולם עליון יותר, ע"כ צריך קדם ברוחניות טהרת פרה בקריאת פרשת פרה, וכן בפרשת חדש קרבן פסח (פרשת חוקת):

חדושי הרי"ם

רבי יצחק מאיר מגור זי"ע

כטהרת יום הכפורים

הטהרה מפרשת פרה הוא טהרה כמו יום הכפורים:

• עמוד התפלה •

עשים, כל אחד בטל מלאכתו שהוא עושה ובא למלאכת הקדש שהיא התפלה.

והנה ויבאו כל החכמים העשים את כל מלאכת הקדש איש, ראשי תבות גימטריא 'מנחה', לרמוז על תפלת המנחה שעליה שיך לומר בטול המלאכה. לכן יהיה אדם זהיר וזריז בתפלת המנחה, דבנה נכרת אהבתו את ה'.

דודאים בשדה

רבי ראובן מדרנובצה זיע"א

במנחה של ערב שבת עולים כל תפלות וניצוצות השבוע

הנה נודע כי בימי החלל כל פונתנו בתורה ותפלה ומצוות להעלות ניצוצים, ובמנחה של ערב שבת עולים כל התפלות וכל הניצוצים, על זה תקנו לומר מזמור 'הודו כו' יאמרו גאולי ה' (תהלים פרק קז), הם הניצוצים אשר גאלם מיד צר' (שם פסוק ב), כמו שפרש בעל שם טוב ז"ל (בעש"ט פ' יתרו אות כו).

המתפלל בכונה בימות החל מקבל הארה גדולה מקדשת השבת

והנה אם האדם מתפלל בכונת הלב בימות החל, ואז כשעולים הניצוצים בערב שבת בא לו הארה גדולה מקדשת שבת, מה שאין פן אם לא העלה ניצוצים בימות החל אין לו הארה תרה בשבת, וזהו שאמרו (עבודה זרה ג.) 'מי ששחרר בערב שבת, כי בערב שבת יכול לחקן כל ימות השבוע, יאכל בשבת, יש לו תענוג ותוספות הארה וקדשה בשבת, והבן. וזהו שנאמר 'ששת ימים תעשה מלאכה' – להעלות ניצוצים, והוא מלאכה כבדה, ואחר כך יביאם השביעי יהיה לם קדש' – רצה לומר קדשת שבת, והבן:

• עמוד התפלה •

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

צריך להזהר בתפלת המנחה שבה נכרת יראת ה' ואהבתו

ויבאו כל החכמים העשים את כל מלאכת הקדש איש איש ממלאכתו אשר המה עשים (לו ד).

אפשר לרמוז, דאמרו בגמרא (ברכות ו:) לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה, שהרי אליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה. והנה אין יראת ה' נכרת באדם אלא בשעת המנחה, לפי שאדם באותה שעה טרוד בעסקיו, במשאוי ובמתנו ובמלאכתו, ואם מניח חפציו ועוסק בחפציו שמים, בזה נכרת בו יראת ה' ואהבתו, ואם אינו מניח חפציו בשביל חפציו שמים, נכר שעבודת ה' עליו כמשאוי, ולפיכך הזהירו חכמים לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה:

יראי ה' עוזבים את כל טרדותיהם להתפלל מנחה

וזהו פונת הפסוק ויבאו כל החכמים העשים את כל מלאכת הקדש, דהינו, בעת המנחה באו החכמים העשים את כל מלאכת הקדש, דהינו, שדעתם תמיד כי אם נגד תפלות ה' ועבודתו ומקוים אימתי תבוא עת התפלה שיבואו להתפלל. והחכמים יראי ה' וחושבי שמו מבטלים עבודתם ויבאים לעבודת ה'.

וזהו ויבאו כל החכמים העשים את כל מלאכת הקדש, היא תפלת ה', ומחיקן באו, איש איש ממלאכתו אשר המה

אור התורה

רבי שלום תאומים זיע"א

קדשת התפלה והתורה של שבת קדש משפיעה על התפלה והתורה של ימי החל

כאשר התורה והתפלה בהתלהבות שמחה גדולה בשבת, כח קדשה זו נקל יכול להתפלל וללמוד בימי החל ג"כ בהתלהבות בשמחה גדולה (פרשת ויקהל):

אמרי נעים

רבי מאיר מדו"קוב זיע"א

בכל חדש יש הרגשת תענוג קדשה חדש

וזהו ענין קדשת יום השבת – אשר קדשו הש"ת יותר מבשאר ימי השבוע, בכדי שכל יום השביעי ירגיש האדם תענוג חדש מהקדשה יתרה אשר לא היה לו בכל ששת ימי המעשה קדשה גדולה כזו (פרשת ויקהל):

לקוטי אמרי חיים

רבי חיים מאיר מו"ז'ניץ זיע"א

יש לבער ולהרגיש קדשת השבת גם בימות החל

לא תבערו אש בכל משבתיכם ביום השבת. לא 'רק' ביום השבת תבער בכם אש הקדש, אלא גם בימות החל תרגישו קדשת שבת קדש:

אוצרות גאוני הדורות

השבת, לכך לא הקהיל את הערב רב שלא הצרכו לכך כלל, דעל מלאכת צרך הדיוט כבר הנהו.

דברי מהרי"א

רבי יהודה אסאד זצ"ל

הקהיל משה רבנו את ישראל על ידי שליחים מאחר שחזר למלכותו על ידי כפרת עון העגל

כתב רש"י למחרת יום הפורים. צריך באור מאי בעי רש"י בזה. ונראה לי דאיתא בפי"ל דלכך חסר יו"ד אצל 'והאיש משה

אבל עקר הלמוד לפי מה שכתב הזהר (ח"ג רלו:): שהקהיל את 'עדת בני ישראל' והבדילם מן הערב רב, עין שם הטעם לפי שנוצטוה שלא לערב רב חלק במשפן. ועל זה קשה הלא בדיני שבת הם מזהרין כמו בני ישראל, ואם פן הנה ליה להקהיל את כלם יחד לאזהרת שבת, ואחר כך לצווי מלאכת המשפן יקרא את ישראל לחור.

אלא על כרחך אזהרה זו של שבת שאמר עכשו, לא באה אלא להזהיר את העוסקים במלאכת המשפן שלא ירחו את

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל (לה א)

בנין אריאל

רבי שאול לוונשטאם זצ"ל

מלאכת המשפן אינה דוחה שבת ממה שהקהיל משה רבנו את ישראל בלא הערב רב

פרש רש"י הקדים להם אזהרת שבת לצווי מלאכת המשפן, לומר לך שאינו דוחה את השבת. יש לומר דאין ללמד כל כך מהקדמה זו, דשמא שתי מצות אמר להם.

להניף תנופה כאלו היה נותן ממש.
ועל פי זה עולה יפה הפרוש וכל אשר
נדרה רוחו לתן, אף שלא השיגה
ידו אף על פי כן אתו הביאו, כי השי"ת
ברך במעשה ידיהם בנדרה זה ממש.

**וכל אשר נמצא אתו עצי שטים לכל
מלאכת העבודה הביאו** (לה כד)

מגלה צפונות

רבי אליהו הכהן זצ"ל

מעט עצי שטים שהוציאו ישראל
ממצרים הספיק למלאכת המשכן

שבהיות שארזים אלו נטעם יעקב כשירד
למצרים, וכשעלו ישראל העלו
עמם באמרם ו"ל (תנחומא תרומה ט), ובהיות
קשה עליהם לא העלו דבר מספיק, ומגיד
הפסוק הנס שנגעשה, דכל מי שנמצא אתו
עצי שטים, אף על פי שלא היה בידו דבר
מספיק לכל המלאכה, עם כל זה לכל
מלאכת העבודה הביאו די ספוקה, שנגעשה
נס יש מיש, דכל עת שהיה הולך להביא
היה מוצא להביא, דכיון שברצונו וברצונו
היה אומר מי יתן שיהיה בידו שיעור ספוק
מדבר זה, היה ממלא הקב"ה רצונו.

והוא על דרך שפרש החסיד בעל לוחות
הברית (פרשת תרומה תורה אור אות ד)
על פסוק (כה ב) ויקחו לי תרומה וגו',
דכל מי שהיה בידו ליטרא של זהב להביא,
והיה בלבו לומר מי יתן שיהיה בידו שני
ליטרין להביא, נעשה לו נס שאותו ליטרא
היה נמצא בה שני ליטרין, וזהו מאת כל
איש אשר ידבקו לבו תקחו את תרומתי,
כשעור שידבקו לבו תקחו, שאם הביא
ליטרא של זהב וכלבו לתת שנים, אלא
שאין משגת באותו ליטרא המביא, היו
לוקחים שטים.

**וכל אשה חכמת לב בידיה טוו ויביאו
מטוה את התכלת ואת הארנמן את תולעת
השני ואת השש. וכל הנשים אשר נשא
לבן אתנה בחכמה טוו את העזים** (לה כה)

(לה כה)

דרש יהודה

רבי יהודה מיעלם זצ"ל

ההבדל בין הנשים הנשואות לפנויות
בתרומת המשכן

קשה, מדוע כפל הפסוק את דבריו, ואחר
שאמר "וכל אשה חכמת לב בידיה
טוו", חזר ואמר "וכל הנשים אשר נשא
לבן אתנה בחכמה טוו את העזים"? עוד
יש להבין, מה ההבדל בין "חכמת לב",

זרע שמשון

רבי שמשון חיים נחמני זצ"ל

ההבדל בין השבות בישוב לשבות
במודבר

יובן, בהקדים מה שפסק הרמב"ם בהלכות
שבת (פ"ב הכ"ב), 'המהלך במדבר,
ולא ידע מתי הוא יום שבת, מונה מיום
שטעה, ששה, ומקדש שביעי ומבדל בו
ברכת היום, ומבדיל במוצאי שבת. ובכל
יום ויום, ואפלו ביום זה שהוא מקדש
ומבדיל בו, מתר לו לעשות כדי פרנסתו
בלבד, כדי שלא ימות, ואסור לו לעשות
יותר על פרנסתו, שכל יום ויום ספק שבת
הוא. ומקורו מגמ' שבת (טו:).

וזהו שרמז הפסוק "לא תבערו אש בכל
משבתכם" שדוקא בשבתם בישוב,
ויודעים מתי יום שבת, אז אסור להם
להבעיר אש. אבל אם אתם במדבר ואין
אתם יודעים מתי שבת, הרי שמתר להם
להבעיר אש כדי פרנסתכם.

וכזה יובן מה שאמר הפסוק "ששת ימים
תעבד ועשית כל מלאכתך: ויום
השביעי שבת לה' אלהיך לא תעשה כל
מלאכה וגו'" (שמות כ, ט-י). שלכאורה יש
לדקדק, מה בא הפסוק לרבות, באמרו
ועשית כל מלאכתך וכן "לא תעשה כל
מלאכה". וע"פ האמור יובן, שאם "ששת
ימים תעבד ועשית כל מלאכתך", כלומר
שאתה בישוב ויודע מתי יום השבת,
וממילא יכול אתה לעשות ב"ששת ימים"
את "כל מלאכתך", אז ביום השבת "לא
תעשה כל מלאכה". אף אם אין אתה
נמצא בישוב ואינך יודע מתי שבת, הרי
שגם בששת הימים אינך יכול לעשות "כל
מלאכתך" אלא רק כדי פרנסתך. ומנגד,
אף ביום השביעי לא תוכל לקום "לא
תעשה כל מלאכה", מכיון שאתה מחייב
לעשות מלאכה כדי פרנסתך. (כאדיבות 'מכון

חכמי ספרד' נתיבות)

**ויביאו כל איש אשר נשאו לבו וכל אשר
נדרה רוחו אתו הביאו את תרומת ה'
למלאכת אהל מועד** (לה כא)

בית אהרן

רבי אהרן רייזמאן זצ"ל

נדרה נדבת ישראל כפי רצונם לתתם

ונדראה לעניות דעתי שדך פרושו על פי
שפכת השל"ה הקדוש בפרשת
תרומה, מה שהיה בלב אנשי נדיבי רוח
לתן תרומה, רק שלא היה בידם כי לא
השיגה ידם, שלח השי"ת ברכה בזה
המלאכה, ונתרפה זה מה שהיה ברצונו

ענו מאד, משום ששמואל היה ענו יותר
ממשה, ושמואל היה מאספך את העם
בעצמו, ומשה הקהילם על ידי שליח. אף
הא גופא טעמא בעי למה לא הקהיל משה
בעצמו כמו שמואל.

ויש לומר דהא קמא לן (כתובות יז.) מלך
שמחל על כבודו אין כבודו מחול,
מה שאין כן רב שמחל על כבודו כבודו
מחול, ולכך משה רבנו ע"ה שהיה מלך
ולא היה יכול למחל על כבודו הוצרך
להקהיל על ידי שליח, מה שאין כן שמואל
שהיה יכול למחל על כבודו הקהילם
בעצמו.

והנה כשחטאו ישראל בעגל אמר הקב"ה
למשה (שמות לב ז) 'לך רד, רד
מגדלתך, נמצא שלאחר חטא העגל שוב
לא היה מלך, עד אחר יום כפור שנתפפר
לישראל חטאם וחזר משה למלכות. וזה
שאמר הפסוק ויקהל משה דהינו על ידי
שליח, וקשה
אמאי לא קבצם בעצמו, לזה כתב רש"י
למחרת יום כפור היה ונמחל עונותיהם,
ושוב היה מלך ואין כבודו מחול.

ששת ימים תעשה מלאכה (לה ב)

ויאמר שאול

רבי שאול נחמיאש זצ"ל

מלאכת התורה בששים שנים של האדם

ששת ימים תעשה מלאכה, אפשר רמז
ששת ימים עשירותי? מי האדם
שהם ששים שנה, כלם יום ולילה תעשה
מלאכה, שהיא מלאכת התורה, כמו שאמרו
(אבות פ"ב מט"ו) 'והמלאכה מרבבה. ורמז
'ששת' דוקא, כי בן ששים לזקנה (שם פ"ה
מכ"א), ואין זמן אלא שקנה חכמה (קידושין
לב:), גם שאחר ששים נתש כח האדם
ואינו יכול כל כך לעסק בתורה בהגן.

ואפשר כנה התורה בשם 'מלאכה', לרמז
מה שאמר התנא ז"ל (אבות פ"ב
מ"ב) כל תורה שאין עמה מלאכה, רצה
לומר שצריך לערב התורה עם מלאכה
כדי פרנסתו כדי שיוכל לעסק בתורה.
ורמז תעשה מאלה, שהקב"ה עוזרו על
תורה, כי הפא לטהר מסייעין אותו
(יומא לח:). וכן נותן לו ברכה במעשה ידיו,
כמו שאמרו רז"ל (ברכות לה:.) בענין חסידים
ראשונים שהיו שוהין תשע שעות בתפלתם,
ותורתם מתקיימת ומלאכתם מתברכת.

לא תבערו אש בכל משבתכם ביום השבת

(לה א)

חל עָנְשׁוּ גְדוֹל בְּמָאד מָאד, כִּי פוֹגֵם קִדְשַׁת הַיּוֹם לְמִשְׁחָה, גַּם פּוֹגֵם לְמַעַלְהָ לְמִקּוֹם הַרְמוּזוֹ לְשִׁבְתָּהּ, וּמִרְאָה בְּמַעֲשָׂיו הַרְעִים שְׂאִין לוֹ חֵלֶק בְּאַלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, וְכֵן אָמְרוּ בְּסִפְרָה הַזֶּה פְּרִשְׁת וַיִּקְהַל [וכו'].

הַגָּה בְּפִירוּשׁ, כִּי בַר יִשְׂרָאֵל שְׂאִינוֹ מְדַקְדָּק עַל הוֹצָאת יוֹם הַשִּׁבְתָּה בְּדִבְרֵי מִצְוָה וּקְדָשָׁה, אֵין לוֹ חֵלֶק עִם יִשְׂרָאֵל הַקְדוּשִׁים וְלֹא עִם קַב"ה, וְהוּא נִזְוֵף וּמִרְחָק מִן הַמְּלָאכִים הַמְּמַנִּים עַל כֵּכָה.

לְכֹן הַחֲרָד אֶת דְּבַר ה' יִמְנַע עֲצֻמוֹ מִכָּל דְּבַר שֶׁהוּא חָל, וְאֶפְלוּ לְצַרְף עֲצֻמוֹ וּגּוּפוֹ לֹא יִרְכָּה בְּשִׁיחָה, כִּי אִם יִשְׁקַל כָּל דְּבָרָיו בְּמִסְפָּר בְּמִשְׁקָל, כְּדִי שֶׁלֹּא יָבוֹא לְהַכְשֵׁל בְּשִׁיחָה בְּטָלָה. (סדר סעודת שבת וסדר הלימוד בשבת)

דְּבָרִים אַחֲדִים

רַבֵּי חַיִּים יוֹסֵף דִּין אֲזוּלָאֵי זצ"ל - הַחִיד"א

שְׂבִיתָהּ מִדְּבוּרֵי חַל כְּשֶׁם שֶׁהַקַּב"ה שִׁבְתָּהּ
מִדְּבוּר

אַלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוָּה ה' לַעֲשׂוֹת אִתְּכֶם. שִׁשֶּׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָכֶם קִדְשׁ שִׁבְתָּ שְׁבִיתוֹן לַה' כָּל הַעֲשִׂיָּה בּוֹ מְלָאכָה יוֹמָת (לה א-ב). אָמְרוּ בִּירוּשָׁלַיִם, הֵבִיאוּ בֵּית יוֹסֵף (ס' רפ"ח), וּמִוֹרֵם (ס' רצ), דְּמִי שֶׁכָּל הַשְּׁבִיעִי טְרוּד בְּעַסְקָיו מִחֵיב לִלְמַד בַּיּוֹם הַשִּׁבְתָּ. וְכֵן אָמְרוּ רַ"ז לְבַמְדְּרֵשׁ, דְּאָמְרָה תוֹרָה לְפָנֵי הַקַּב"ה, לְמַחֵר נִכְנָסִים יִשְׂרָאֵל לְאַרְצָהּ, זֶה רִץ לְשִׁדְּהוּ וְזֶה לְכַרְמוֹ וְזֶה לַעֲסָקָיו, תוֹרָה מֶה תֵּהָא עָלֶיהָ, וְאָמַר לֵה הַקַּב"ה יֵשׁ יוֹם שִׁבְתָּ יַעֲסָקוּ בַּתוֹרָה.

דְּבָרִים בְּטָלִים - חֲלוּל שְׁבִיתָה

אִם כֵּן הַמְּדַבֵּר מַעֲסָק מִשָּׂא וּמִתֵּן אוֹ דְּבַר הַגּוֹרֵם לָזֶה, הוּא עוֹבֵר עַל דְּבָרֵי קְבִלָּה (ישעיה נח יג) 'וְדָבָר דְּבָר', וְגִדּוֹל עֲוֹנוֹ כִּי בִּזְהָר קָרִי לִיָּה חֲלוּל שְׁבִיתָה מִמֶּשֶׁ. וְאִם מֵאֲבָד הַזֶּמֶן בְּסִפּוּרִים וְכִיּוּצָא, אֵף שִׁיָּהָ נִזְהָר מָאד מִכָּל הָאֲסוּרִים הַנִּמְשָׁכִים, מִכָּל מִקּוֹם בְּטָל תוֹרָה, שֶׁכָּל הַשְּׁבִיעִי הוּא טְרוּד בְּעַסְקָיו, וְאֵף בַּיּוֹם שְׁבִיתָה חֲבִיבִים עָלָיו דְּבָרִים בְּטָלִים יוֹתֵר מִהַתוֹרָה הַקְדוּשָׁה, וּמֵהַ יַעֲשֶׂה לַיּוֹם פְּקָדָה. וְיֵשׁ בִּידוֹ לְהַרְוִיחַ דְּבַר שְׂאִין כְּמוֹהוּ, שִׁיָּהוּ עֲוֹנוֹתָיו מִחוּלִים אִם יִשְׁמֹר שְׁבִיתָה כְּהִלְכָתוֹ, וְהוּא מֵאֲבָדוֹ בִּידֵים עַל נִקְלָה, וְהַכֵּל הַבָּלִים. וּבִקְאָתָהּ יִשְׂרָאֵל קְדוּשִׁים וְלֹא יַדְעוּ חֲמֹר הָאֲסוּר, וְה' הַטּוֹב יִכְפֹּר בְּעַד.

וַעֲנִין הַדְּבוּר בְּשִׁבְתָּהּ מִמְּקוֹמוֹ הוּא מְכַרַע, שֶׁחֲרִי הַשִּׁבְתָּה הוּא מִשּׁוֹם שֶׁהַקַּב"ה כִּכְיָכוֹל בְּרָא הָעוֹלָם וְשִׁבְתָּהּ בְּשִׁבְעִי, וְהָרִי הַקַּב"ה

וְזֶה שְׂרָמְזָה לָנוּ תוֹרָה הַקְדוּשָׁה בְּכָאֵן, כִּי בְּצִלְאֵל וְכָל חֲכָמֵי לֵב הָעוֹשִׁים עַל יְדוֹ מְלָאכָתָהּ הַקְדָּשׁ, וּבְכָאֵרְם ו"ל (ברכות נח.) שִׁדְּעַ בְּצִלְאֵל לְצַרְף הָאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּבְרָא בָּהֶם שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וְכֵן אָמְרוּ (שם) 'בְּצִלְאֵל' בְּצֵל אֵל הָיִיתָ, הִכִּינוּ וּפְעָלוּ שֶׁתִּהְיֶה הַהֲכָנָה בְּשִׁתִּי אֶפְנִים.

הָאֶפֶן הָאֶחָד, שִׁיָּהָ הַמְּלָאכָה עֲשִׂיָּה בְּדַמּוּתָהּ וּבְצִלְמָהּ בְּתַכּוּנָתָהּ וּבְמִדְתָּהּ, בְּבַחֲנִית 'וְהַמְּלָאכָה הִיָּתָה דִּים'. וְעַל אֶפֶן הַשְּׁנִי, שֶׁלֹּעַת הַצַּרְף יִתְרַחֲבוּ הַקְּרָשִׁים וְיִתְאַרְכוּ הַבְּרִיחִים, וְיִצְאוּ מִמִּדְתָּם הַנִּגְבָּלָת עַד שִׁיָּהָ בְּבַחֲנִית 'וְהוֹתֵר' כְּמוֹ שְׂאִמְרוּ, עַד שֶׁהָיָה אַרְבַּע אַמּוֹת בֵּין כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּדִי שֶׁלֹּא יִשְׁמַע וְכו'.

שְׂבִיתָהּ הַדְּבוּר בְּשִׁבְתָּהּ

שִׁבְתִּי דַעַת

רַבֵּי שְׁלֵמָה אֶפְרַיִם מְלוֹנֶטְשִׁיץ זצ"ל

הַדְּבוּר נִחְשָׁב כְּמִלְאכָה

וַיֹּאמֶר אֵלֵהֶם אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוָּה ה' לַעֲשׂוֹת אִתְּכֶם (לה א). וְלְדָבָרֵי רַ"ז לְשִׁבְתָּהּ (ע). שֶׁ'אַלֶּה הַדְּבָרִים נִרְמְזוּ בּוֹ ל"ט מְלָאכֹת, יֵשׁ בָּזֶה אֲזִיָּהָה לִימּוֹת הַחֹל וְלִיּוֹם הַשִּׁבְתָּה. לִימּוֹת הַחֹל שְׂאִסּוּר לְאָדָם בְּכָל יְמֵי הַחֹל לְדַבֵּר שִׁיחָה בְּטָלָה, וְקַל וְחֲמֹר שִׁיחָה מִזְקָת כְּלִשׁוֹן הָרַע, כִּי כָּל עֲנִיָּה דְבוּר נִחְלָקִים לְשִׁלְשָׁה חֻלָּקִים, מִצְוָה בּוֹ, וְאִסּוּר, וּמִתֵּר.

'מִצְוָה בּוֹ, הֵינּוּ לְדַבֵּר בְּדִבְרֵי תוֹרָה וּתְפִלָּה, וְכִיּוּצָא בָּהֶם שִׁיחָה שֶׁל מִצְוָה, וְאִסּוּר' בְּלִשׁוֹן הָרַע וּדְגִמָּתוֹ, וּמִתֵּר' הֵינּוּ לְדַבֵּר בְּכָל יְמֵי הַחֹל מִעֲנִין מִשָּׂא וּמִתֵּן שְׁלוֹ, הַפְּלוּלִים כְּלָם תוֹף ל"ט מְלָאכֹת אֵלוֹ, כִּי מִסְתַּמָּא הֵם כּוֹלְלִין כָּל צָרָכֵי בְּנֵי הָאָדָם, אֲבָל בְּשִׁבְתָּהּ אִסּוּר לְדַבֵּר אֶפְלוּ מִן עֵסֶק ל"ט מְלָאכֹת אֵלוֹ.

לְכֹךְ רְמִזָּה הַתוֹרָה כָּל ל"ט מְלָאכֹת בְּשִׁתִּי תַבּוֹת אֵלוֹ 'אַלֶּה הַדְּבָרִים', לומר לָךְ שְׁדוּקָא בְּאַלֶּה הַדְּבָרִים מִתֵּר לְדַבֵּר בְּשִׁשָּׁה יָמִים, אֲבָל יוֹם הַשְּׁבִיעִי שְׁבִיתָה לַה' אֶפְלוּ בְּאַלֶּה הַדְּבָרִים, רָצָה לומר אֶפְלוּ מִן מִשָּׂא וּמִתֵּן שְׁלָף אִסּוּר לְדַבֵּר, כִּי הַדְּבוּר חָשׁוּב כְּמוֹ מְלָאכָה.

סֵדֶר הַיּוֹם

רַבֵּי מִשָּׁה אֶבְנֵי מַכִּיר זצ"ל

שִׁיחּוֹת בְּטָלוֹת פּוֹגְמוֹת בְּקִדְשַׁת הַשִּׁבְתָּה

וְכָל שְׂאִינוֹ חוֹשֵׁשׁ עַל הוֹצָאת הַיּוֹם וּמוֹצִיא אוֹתוֹ בְּשִׁיחָה בְּטָלָה אוֹ דְּבָרִים שֶׁל

ל"אֲשֶׁר נָשָׂא לָכֵן אִתָּנָה בְּחֻמָּהּ.

וְנִרְאָה לְכָאֵר, בְּהַקְדִּים אֶת הַגֹּמ' בְּתַבּוֹת (נח), שֶׁתִּקְנֵנוּ חֲכָמִים שֶׁהַפֶּעַל זָכָאֵי בְּמַעֲשֵׂי יְדִיָּה שֶׁל אֲשִׁתּוֹ, וְתַמּוּרָתָם הוּא חֵיב בְּמוֹנוֹתִיקָה. וּמִכָּל מִקּוֹם, אוֹמְרָת הַגֹּמ' (שם נח), 'יִכּוֹלָה אִשָּׁה שֶׁתֹּאמַר לְבַעֲלָהּ, אֵינִי נִזְוֹנָת וְאֵינִי עוֹשָׂה'.

וּלְפִי זֶה, הַפְּסוּק הִרְאִישׁוֹן שְׂאִמַּר "וְכָל אִשָּׁה חֲכָמָת לֵב" מְדַבֵּר בְּאִשָּׁה פְּנוּיָה, שְׂרוּצָה לְתַת מִנְדָּבָת לְבָהּ לְמִשְׁכָּן, שֶׁמִּפְּנֵי שֶׁמַּעֲשֶׂה יְדִיָּה שְׁלָהּ, אֵין כָּל מִנִּיעָה שֶׁתִּתֵּן לְמִשְׁכָּן. וְעַל זֶה נֹאמַר "בִּידִיָּה טוֹב וּבִיָּאוֹ", כְּלוּמַר, זְכוּתָהּ לְהִבְיָאֵם לְמִשְׁכָּן נּוֹבַעַת מִכָּף זִזָּה מַעֲשֶׂה יְדִיָּה, וּמַעֲשֶׂה יְדִיָּה שְׁלָהּ.

אֲבָל הַפְּסוּק הַשְּׁנִי שְׂאִמַּר "וְכָל הַנָּשִׁים", מְדַבֵּר עַל הַנָּשִׁים הַנִּשְׁוֹאוֹת, שֶׁמַּעֲשֶׂה יְדִיָּה שֶׁל בַּעֲלִיָּהּ, וְכִדִּי שֶׁתִּכְלָנָה לְהִבְיָאֵם אֶת תְּרוּמָתָהּ לְמִשְׁכָּן, הִיָּה עָלֶיהָ לְהַתְחַבֵּם וְלומר לְבַעֲלִיָּהּ 'אֵינִי נִזְוֹנָת וְאֵינִי עוֹשָׂה', עַל מִנָּת שֶׁתִּכְלָנָה לְהִבְיָאֵם אֶת מַעֲשֶׂה יְדִיָּהּ לְמִשְׁכָּן. וְזֶהוּ שֶׁהָאִרְיָה הַתַּבּוֹב בְּחֻמָּתָהּ, וְאִמַּר "אֲשֶׁר נָשָׂא לָכֵן אִתָּנָה בְּחֻמָּהּ".

(באדיבות 'מִכּוֹן חֲכָמֵי סְפָרָה' נִתְּיָבוֹת)

וְהַמְּלָאכָה הִיָּתָה דִּים לְכָל הַמְּלָאכָה לַעֲשׂוֹת אִתָּהּ וְהוֹתֵר (לו ז)

בְּנֵי יוֹסֵף

רַבֵּי יוֹסֵף בִּנְיָמִין רִיף זצ"ל

הַכֵּנַת עוֹשֵׂי הַמִּשְׁכָּן שִׁיתְרַחֲבַת הַמִּשְׁכָּן
עַד שֶׁלֹּא יִשְׁמַע הָאֶחָד וְדוּי חֲבֵרוֹ

הַקִּשָּׁה הָאוֹר הַחַיִּים הַקְדוּשׁ שְׁנֵי הַפְּכִיִּים, אִם דִּים אֵינוֹ וְהוֹתֵר, וְאִם כּו'. וְאֶפְשָׁר לְתַרְץ עַל פִּי אֶמְרָם בְּפִרְקָא דְּאִבּוֹת (פ"ה מ"ה), עֲשֶׂרָה נְסִים נַעֲשׂוּ לְאַבּוֹתֵינוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְכו', עוֹמְדִים צְפוּפִים וּמִשְׁתַּחֲוִּים וְנוֹחִים.

וְהָעֲנִין הוּא עַל דֶּרֶךְ אֶמְרָם ו"ל (גִּישׁוֹן נח), אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אַרְבַּע מֵאוֹת פָּרְסָה עַל אַרְבַּע מֵאוֹת פָּרְסָה וְכו', אֶרֶץ צְבִי כְּתִיב בָּהּ, מֶה צְבִי זֶה וְכו', עֵין שֶׁם. דִּהְיֵנוּ בְּשִׁעָה שְׁזָכּוֹ יִשְׂרָאֵל הִיָּה הָאֶרֶץ רַחֲבַת יְדִים לְפָנֵיהֶם, וּמַעֲשֶׂה שֶׁחֲטָאוּ נִקְמָטָה הָאֶרֶץ.

וְכֵן בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ לַעֲת שֶׁהֲצִטְרָכוּ יִשְׂרָאֵל כְּדִי שֶׁלֹּא יִשְׁמַע אֶחָד וְדוּי רַעְהוּ, נִתְרַחֲבוּ הַקְּרָשִׁים וְנִתְאַרְכוּ הַבְּרִיחִים עַד שֶׁהָיָה לְכָל אֶחָד אַרְבַּע אַמּוֹת, שֶׁהָיָה הַעֲוָרָה גְּדוּלָּה כָּל כֹּף עַד שֶׁהִתְחַזְקָה אֶת כָּלָם, וּבֵין כָּל אֶחָד לְחֵבְרוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת כַּנִּל.

בסוף נבחר

רבי אבי עזרי זעליג מרגליות זצ"ל

שמירת שתי שבתות - ממלאכה ודבור

ממוצא דבר זה שמענו שיש לגבי אדם שתי שבתות, אחת לשבת מן מלאכה, ושבתה שניה הוא מדבור.

וכבר אמרו רז"ל (שבת קיג:), 'ידבר דבר', שלא יהא דבורך של שבת כדבורך של חל, דכל עסקי דברי חל אסורים. ורב עולם נזהרים מלעשות מלאכה בשבת, אבל מדברים אינם נזהרים.

והשתא ניחא וצדקו דבריהם (שבת קיח:), 'אלמלא שמרו ישראל שתי שבתות', דהינו שבת מלאכה ושבת דבור, 'מיד הם נגאלים'. (פר' כי תשא)

'שבתון', שהוא על דרך 'אישון' שהוא קטן מאיש, וכן 'שבתון' הוא קטן, והינו לשבת מאמירה, כמו ששבת ה' כביכול מאמירה, ונמצא 'שבת' ממעשה, 'שבתון' מדבור. ולמה למלאכה אני קורא 'שבת', משום דחמיר, כי כל העושה בו מלאכה יומת, ומשום הכי לנגד המעשה הוא 'שבת' דיש בו מיתה, וינגד הדבור שאין בו מיתה 'שבתון', קטן בערך המלאכה.

גיהנום בשבת למחללי שבתות

ונמצאת למד, כי אין לדבר בשבת דבור של חל, והאיש הנראי כל עצמותו יאחזמו רעד ממה שאמרו רז"ל, דהגם דגיהנום לא יש בשבת, מכל מקום יש גיהנום למחללי שבתות, ולדעת הזהר דדברי חל הוא חלול שבת, מי שיש לו לב אשר נגע אלהים בלבו יתקדש עצמו וימחלו לו עונותיו. (דרוש ו)

ברא הכל באמירה, וכמו שכתוב (תהלים לג ו) 'בדבר ה' שמים נעשו', ואם כן אנו שנוצטונו לשבת ביום שבתתו כביכול, דין הוא שנושבת מאמירת צרכי חל כשם דכביכול הוא יתברך שבת מדבור.

ובזה נבוא אל הבאור, אלה הדברים אשר וכו', 'אלה' רומז לשמים וארץ, כמו שדרשו ברבא בפרשת ויקהל על פסוק 'מי ברא אלה', דהינו אלה תולדות השמים והארץ. אף אנו נאמר אלה, כלומר שמים וארץ וכל אשר בהם, הדברים אשר צוה ה' לעשות אתם, כלומר, אלה נעשו על ידי הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם, שהם עשרה מאמרות, והכל בדבור.

ומאחר שכן, ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש, כמו ששבת הוא יתברך שבת שבתון, דהינו שני שבתות, 'שבת' הגדול, ממלאכה.

מעשי צדיקים

זה מחיר רב עבור האגרטי, אף הילדה בשלה, "מאה זלוטי ולא גרוש פחות".

כה חזר ונשנה המחזה על עצמו במשך השעות הבאות, מדי פעם שב הגוי לחנות ומעלה עוד ועוד את המחיר שהוא מוכן לשלם, עשרים שלושים ארבעים זלוטי, ובכל פעם הוא נענה על ידי הילדה בתשובה חד משמעית, "אמרת מאה זלוטי ולא אסתפק בפחות מכך".

נשעת שקיעת החמה חלפה עברה, בשמים נצנצו הכוכבים המבשרים את צאתה, והנה הגוי שכבר עשה את הדרך אל החנות וממנה פעמים אין ספור מופיע שוב בשערי החנות, כשהפעם הוא מביע את נכונותו לשלם את מלוא המחיר המפקע שבקשה הילדה על הכלי.

בעוד היא פונה לעבר המדף להוריד את הפריט המבקש, הסביר הלה את פשר הענותו למחיר הגבוה ואומר, "יודע אני ששגוען מחלט הוא, לשלם סכום כה גבוה עבור פריט ששוויו לא עולה על חצי זלוטי."

אלא שרק לאחרונה החלפתי את כל הרהוט הישן שבביתי לחדש ומהדר, כאשר עברתי היום דרך חנותכם צד את עיני הכלי הקטן הזה המצג בחלון הראוה, ומיד החלטתי כי הוא הולם בדיוק את סגנון הרהוט החדש שלי והוא זה שישלים

סולובייצק זצ"ל, ושאל האם עליו לעמל ולפתח בית ספר בית יעקב בעירו, כאשר שומרי התורה בעיר מועטים והם בלאו הכי ישלחו את בנותיהם לבית יעקב הקים בעיר הסמוכה.

בתשובה ספר הרב ספור שהתרחש בעירה בריסק, בהיותו רב בעיר, הקים רבי יצחק זאב בית ספר בית יעקב בעיר בריסק, ומשפחה שלא זכתה לשמר תורה ומצות שהתגוררה בסמוך, שלחה את בתם ללמד בבית הספר מפאת הקרבה.

הילדה למדה משגים שלא הכירה מעולם, וכמוכן למדה גם על שבת, שבת אחת רצו ההורים לצאת לנפש, והפקידו את הילדה על החנות שבבעלותם, אף היא החליטה שתמנע בכל צורה מלמכר בשבת.

בהגיע יום השבת פתחה את החנות, התישבה בה, ואמרה תהלים, אחר שעה נכנס גוי לחנות והתענין על מחירו של אגרטי הנצב בחלון הראוה, אף ברצונה העז להמנע מלמכר, היא נקבה בסכום הזוי של מאה זלוטי.

הגוי נדהם, אך משראה כי היא עומדת על המחיר המפקע ואינה חומדת לצון, עזב כעס את החנות, לאחר שעה שב ואמר, "האגרטי מצא חן בעיני מאד, אסכים לשלם עליו עשרה זלוטי" שגם

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אלהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אתם (לה א)

כאשר הגיע הרה"ק רבי אלעזר מקאזניץ בן הרה"ק רבי משה מקאזניץ בן הרה"ק המגיד מקאזניץ זיע"א אל הרה"ק הדברי חיים מצאנז זיע"א, הוא כבדו ביקר שאת, וכשישבו לעריכת השלחן הטהור, כבד הדברי חיים את רבי אלעזר שיאמר דברי תורה.

אותה שבת היה פרשת ויקהל, ורבי אלעזר אמר דאיתא (מגלה עמוקות אופן קפ"ו ע"פ זוה"ק טיה"ט) כי תבת 'ישראל' היא נוטריקון יש ששים רבוא אותיות לתורה, וכל אחד מישראל יש לו אחזה באות אחת בתורה.

זה פרוש הפסוק 'ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אלהם זה הדבר אשר צוה ה', 'זה הדבר' קאי על עדת בני ישראל, שהם הם אותיות התורה, כי נשמות ישראל הם התורה שצוה ה', וזה הדבר' מכון על עדת בני ישראל. (כל הכתוב לחיים)

ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה' (לה ב)

רבה של אחת מערי ארץ הקדש נכנס אל הרב מבריסק רבי יצחק זאב

לבשל עבור האורח. אחר שראיתי בעיני תחתית המיתים ממש, כיצד אוכל להתקרב אל צדיק אחר, סים הזקן דבריו.

פתח רבי ישראל ואמר, "אף אני אספר לכם דבר נפלא מזקני הרה"ק רבי **דב בער ממעזריטש** זיע"א. יהודי בשם משה היה עשיר נכבד, והיה נוסע אל הרבי ממעזריטש. אחר זמן ירד מנכסיו ונעשה עני ואביון, הוא בא אל הרבי לספר צרותיו, אף הגבאים לא הניחוהו להכנס כי הפעם בא בידים ריקות ולא היה בידו לתן להם כבתחלה.

התניץ משה עם החסידים שהפירוהו מכפר, והם אמרו לו שמחר תתקנים ברית מילה בה התכבד הרבי בסנדקאות, ככל הנראה הוא יגיע לברית, ואז תהיה שעת הכשר להכנס בהחבא לחדר הרבי. תמתין בחדר עד שהוא יחזור, ואז תוכל לספר לו כל הדחק העובר עליך.

למחרת בעת שיצא הרבי לברית מילה הוא נכנס לחדר והסתתר עד שוב הרבי, אז עמד לפניו וספר על דחקו וצערו, הרבי צוה שישכר בית המזינה והשי"ת יעזר לו בזה, אף הוא טען, "במה אשכר, ידי ריקניות ואפילו להוצאות הדרך אין בידי, ולשכר עסק זה צריך כמה מאות רובל דמי קדימה ועוד עבור קניית יי"ש".

הרבי חזר על דבריו, "אני מיעצך לטוב שתשכר, והשי"ת יעזר", לקח מטבע כסף ונתן לו כסגלה להצלחה, ובכרו בפרדת שלום. משה יצא אל השוק נבוך בדעתו, אף התחזק באמונתו והלך הישר למקום עמידת העגלות, פנה לעגלון הראשון שעמד לצאת לדרך, ובקש להצטרף אליו במחיר מוזל.

כך נסע ללא שידע את מטרת נסיעתו, רק האמין בברכת רבו וסמוך על ה' יתברך שיוכלו בדרך הנכונה, מדי נסעו ראה מרחוק עומדים סמוך לבית מזינה הרבה עגלות ואנשים, אף אינם נכנסים אל תוך הבית.

שאל את הבעל עגלה מדוע האנשים עומדים בחוץ ואינם נכנסים, והוא ספר שהאכסניה אינה טהורה משדים ורוחות רעות, אחר שכמה מיושביה נזקו בעת שהתגוררו בה, בורחים הכל מלשכרה וזה כמה שנים שהיא עומדת פנויה מאין יושב, רק בחצר השוממה עומדות העגלות לנוח זמן מה.

רצונו שהוא יבוא לפניו, החסידים הלכו מיד לקרא לו, אף הוא מאן לבוא והם חזרו עם תשובתו אל הרבי, אחר יומים שב הרבי ואמר כי הוא מאד חפץ שאותו זקן יבוא אליו, אף גם הפעם סרב הזקן.

משהביע הרבי בשלישית את רצונו שהזקן יבוא לפניו, הודיעו החסידים לזקן כי אם ימשיך למאן לבוא מרצונו, הוא יובא בעל כרחו, הזקן הגיע אל הרבי והתנצל, "אל תתעמו על כך שסרבתי לבוא אליכם, אחר שראיתי במו עיני כיצד הבעל שם טוב החזיק מת, לא אוכל עוד להתקרב לצדיק אחר זולתו", וספר המעשה.

בכפר פלוני בו התגוררתי היה יהודי עשיר ונכבד, בעל הרחים של הכפר, שהיה נוהג לנסע לפרקים אל הבעל שם טוב, לימים חלתה אשת העובד של בעל הרחים, והוא בא אל העשיר לבקש סוס ועגלה, כי ברצונו לנסע למזיבות אל הבעל שם טוב.

משנתן לו בעל הבית את העגלה, הוסיף הפועל ובקשו שיתלכו אליו בנסיעה ויהי לו למליץ לפני הבעל שם טוב, הוא נתרצה גם לכך, ושיניהם נסעו אל הבעל שם טוב ובקשוהו שישע עמם אל החולנית ויפעל לרפאותה.

נעתר להם הבעל שם טוב ונסע עמם, בבואם אל הכפר יצאו בני ביתו של הפועל לקראתו ואמרו שכל טרחתם לשוא, כי כבר מתה אמם ואף השפיכה על הארץ, אף הבעש"ט לא שת לבו לדבריהם, ונכנס לחדר שיחידו עבורו.

אחר קרא לפועל, וצוהו לגשת אל אשתו המתה וללחש באזנה בלשון זו, "קומי ולכי לבשל את סעודת הערב, כי יש לנו אורח יקר", הפועל קים מצותו ולחש באזנה את הדברים, אף היא לא נעה.

חזר הפועל בבכי ויגון ואמר שלא הועיל מאומה, ושוב שלחו הבעש"ט שילך וילחש את הדברים, אף גם בפעם השנייה עדין לא הזיזה אבר, בשלישית שלח הבעש"ט ללחש באזנה כדברים הללו ולסים ולומר לה, "אם לא תקומי, אפה אותך במטה אשר בידי".

חזר הבעל ולחש באזנה כדברים הללו וסים כאשר צוה, מיד באמרו את האזהרה על המשל שבידו שבה אליה רוח החיים, היא קמה ממשיכה וקנחה עיניה כאשר יקוץ האדם משנתו, והלכה

את מערכת הכלים המפארת את הבית. **איני** יודע מדוע, אף משוכנסה המחשבה הזו במחיי לא הצלחתי להשתחרר ממנה, מרגע לרגע התחזק בי הרצון העז והבלתי נשלט להשיג את הכלי הזה בכל מחיר ויהי מה, הא לך מאה זלוטי".

ביום ראשון שבו ההורים, והיא לתמה לא מכתדת מאומה מכל ארועי יום האתמול ושוקלת על ידם את הפדיון העצום שגרפה במוצאי יום השבת. רשם המעשה הזה בעצמה בלב ההורים, עד שהפכו בעקבותיו לחרדים 'ראי ה' לכל דבריהם המדקדקים על קלה כבחמורה ושומרי שבת. (הרב מבריסק)

וכל חכם לב בכם יבאו ויעשו את כל אשר צוה ה' (לה י)

כנענץ גאונותו של רבי שמשון פולנסקי **מטפליק** זצ"ל, כך היתה רב חכמתו ופקחותו, שמעתי מהרה"ק רבי **ישראל מרדכי מרחמיסטריווקא** זיע"א כי למחרת יום הפורים הגיעה אשה אל הרב מטפליק, ושאלתה בפה.

ביום האתמול שהיה יום הפורים שכחה להכין מאכל 'קרעפלאך' פנהוג, והיא מבקשת ממנו דרך תשובה שיוורה לה את אשר עליה לעשות. הרב קבל את דבריה בכבד ראש, והורה לה לתרם מספר קצוב של גרות נדבה לבית הכנסת, כדי לכפר את אשר עותה.

באותה שעה ישב בחדר אברך צעיר לקבל שמוש, ואחר שיצאה האשה מן החדר לא יכל להתאפק ובקש להבין את פשר הפסק, אמר לו הגאון, "אשה זו תמימה היא ובעיניה מנהג אכילת קרעפלאך שוה למצות שמירת שבת, אם אקל מנהג זה בעיניה, היא עלולה חלילה לזלזל ולהקל גם במצות שמירת שבת".

(רוא יקריא)

וימלא אתו רוח אלקים בחכמה בתבונה ויבדעת ובכל מלאכה (לה לא)

בעת שהתגורר הרה"ק רבי **ישראל מרדכי** זיע"א בעיר סקאלא לזמן מה, טרם קבע את מעון משכן קדשו בסדיגורא, הוא התעניין בקרב אנשי סקאלא האם יש בעיר זקן שעוד זכה להפיר את הרה"ק **הבעל שם טוב** זיע"א.

משנאמר לו כי יש זקן כזה, הביע את

מִשֶּׁה וְהַפְּרִיץ נִדְהָמוּ מִהֲדַבֵּר, גַּם הַפְּקִיד הַמִּפְתָּע לֹא מָצָא מַלִּים בְּפִיו לְהַכְחִישָׁם, מִיָּד בַּמָּקוֹם נָתַן לוֹ שְׂכָרוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת, אִזּוֹ הַבֵּין מִשֶּׁה מִדּוּעַ עָכְבוּ הָרַבִּי מִסֵּפֶר יָמִים, כִּי בִכָּךְ הִצִּיל מִמּוֹת נִפְשׁוֹ, וְהוֹדָה לָהּ עַל חֲסִדוֹ יִתְבָּרַךְ.

(מנורה הטהורה)

לפרשת פרה

הַחֲסִיד רַבִּי צָבִי אֱלֶעָזָר מִצְלִיף חֲתָן רַבִּי יִשְׂרָאֵל אַבְרָהָם שִׁיפְמָן שֶׁהָיָה חֲתָן הָרַב מִפּוֹדֵהֵי"ץ זצ"ל, הָיָה מַחֲסִידֵי לּוֹבְלִין לִפְנֵי מַלְחֶמֶת הָעוֹלָם הַשְּׁנִיָּה, וְאַחֵר עֲלִיתוֹ לְאַרְץ הַקֹּדֶשׁ הָיָה מִקְרָב בְּיוֹתֵר אֶל הָרָה"ק הַבִּרְכַּת מִשֶּׁה מִלְעֵלֹב זִיע"א, בְּשָׁנִים בָּהֶן הִתְגּוֹרֵר הָרַבִּי בְּתַל אַבִּיב הָיָה מְסוּר אֵלָיו בְּלֵב וְנִפְשׁ, וְהָיָה מִתְעַסֵּק בְּכָל צָרָתוֹ בַּמִּסִּירוֹת נֶאֱמָנָה.

פַּעַם סִפֵּר שֶׁשָּׁמַע בַּחֲצֵר הַקֹּדֶשׁ לּוֹבְלִין, כִּי הָרָה"ק הַחֲדוּשִׁי הָרִי"ם זִיע"א הִסְתַּלַּק בְּשַׁבַּת פָּרָה כ"ג אָדָר לַעֲתָ עֶדֶן רַעֲוֵא דְרַעֲוִין, וּבְאוֹתָהּ שַׁבָּת הִגִּיעוּ אֶל הַחֲדוּשִׁי הָרִי"ם חֲסִידִים שֶׁהִתְגּוֹרְרוּ בְּעִיר לּוֹבְלִין, וְנָסְעוּ אֵלָיו בַּמִּיָּחָד לְוֹרֵשָׁא.

בְּשִׁחְזוֹרֵי חֲסִידִים אֵלּוֹ לְעִיר לּוֹבְלִין, חָקַר אוֹתָם הָרָה"ק רַבִּי לֵייבֶלֶה אִיגֵר מְלוֹבְלִין זִיע"א בְּעַל תּוֹרַת אֲמֶת וְאַמְרֵי אֲמֶת עַל כָּל פְּרֻטֵי הַסְּתַלְקוֹת הַחֲדוּשִׁי הָרִי"ם, וּבְאַיִזָּה זְמַן בְּדִיוֹק עֲלֵתָה נִשְׁמָתוֹ בְּסַעֲרָה הַשְּׁמִימָה.

בְּד בְּכַד שָׁאֵל אֶת מִשְׁמָשׁוֹ מְתִי וּבְאַיִזָּה שְׁעָה הוּא קָרָא בְּבֵית מִדְרָשׁוֹ אֶת פְּרֶשֶׁת פָּרָה, וְהָיָה לִפְלֵא, הִתְבָּרַר שֶׁבְּבֵית מִדְרָשׁוֹ שֶׁל הָרַבִּי קָרָא אֶת פְּרֶשֶׁת פָּרָה, בְּדִיוֹק בְּשַׁעֲרָה בְּהַסְתַּלַּק הַחֲדוּשִׁי הָרִי"ם וְעָלָה לִישִׁיבָה שֶׁל מַעֲלָה.

לַנֶּחֱח זֹאת נִעְנָה רַבִּי לֵייבֶלֶה וְאָמַר כִּי עֲתָה מוֹנְגִּים לוֹ דְּבָרֵי הַחֲדוּשִׁי הָרִי"ם לִפְנֵי שָׁנִים רַבּוֹת, בְּהִיּוֹתוֹ בְּצֵל רַבֵּם הָרָה"ק רַבִּי מִנַּחֵם מִנְדֵּל מִקְּאָצֶק זִיע"א, אִזּוֹ הוּא דָּבַר עֲמוֹ בַּחֲשִׁיבוֹת הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַצַּדִּיק הַזֹּכֵךְ לְהַסְתַּלַּק מִהָעוֹלָם בְּפֶרֶשֶׁת פָּרָה.

עַד עֲתָה הָיָה תְּמוּנָה לוֹ מִדּוּעַ אָמַר אֶת דְּבָרָיו אֵלּוֹ דּוֹקָא לוֹ, אִךְ עֲתָה מוֹנְכֵן לוֹ הֵיטֵב הַדְּבָר, כִּי בָּעֵת שֶׁהוּא קָרָא פְּרֶשֶׁת פָּרָה הִסְתַּלַּק אוֹתוֹ צַדִּיק לְשָׁמַי רּוֹם, וְכִנְרָאָה לָכֵךְ הָיְתָה כְּנֶגֶת דְּבָרָיו הַקְּדוּשִׁים. (אהל מוֹעֵד פֶּר' יִתְרוֹ)

הוּא קָרָא לְשִׁלְשָׁה עָרְלִים מִהַכְּפָר וְאָמַר לָהֶם, זֶה מִשֶּׁה הָאִישׁ נָתַן לוֹ הַפְּרִיץ חֲמִשִּׁים אֲלָף רוּבֵל לְנִסְעַ לִירִיד פְּלוֹנִי לְקִנּוֹת שְׁוֹרִים, אֲתָן לָכֶם מֵאֲתָיִם רוּבֵל עֲבוּר שְׁתַּצְטִידוֹ בְּמִזְוֹן לְשִׁלּוּשָׁה יָמִים וּבִכְלִי זָנוֹ וְתִמְתִּינוּ לוֹ בִּיעַר, וּבְעֵבְרוֹ בַּמָּקוֹם תַּעֲמִדוּ עָלָיו וְתִהְרַגוּהוּ, אִזּוֹ תִקְבְּלוּ גַם אֶת הַמַּעוֹת שֶׁבִידוֹ בְּמִתְנָה.

מִשֶּׁה הִגִּיעַ לַמַּעֲזִירִטֵשׁ בְּיוֹם חֲמִישִׁי, בְּדַעְתּוֹ הָיָה לְקַבֵּל אֶת בִּרְכַּת הָרַבִּי קָדֵם הַשַּׁבָּת וְלִשְׁבֹּת בַּמָּקוֹם וּמִיָּד עִם צֵאת הַשַּׁבָּת לְהַמְשִׁיךְ בְּדַרְכּוֹ לִירִיד, אִךְ הָרַבִּי שָׂרָאָה בְּרוּחַ קֹדֶשׁוֹ כִּי זֶה הָאִישׁ מִשֶּׁה נּוֹסֵעַ אֵלָיו, צָוָה עַל מִשְׁמָשָׁיו שֶׁלֹּא יִנְיחוּהוּ לְהַכְנִס עַד שִׁיתֵּן אֶת רְשׁוֹתוֹ, אִךְ אִם יִפְצִיר בָּהֶם וְיִרְצָה לָתֵן לָהֶם סָכוּם נִכְבָּד, לֹא יִנְיחוּהוּ לְבוֹא לִפְנֵי לֵאלֹא רְשׁוֹתוֹ.

מִשֶּׁה הִגִּיעַ אֶל הָרַבִּי וּבִקֵּשׁ לְהַכְנִס מִיָּד, אִךְ הַמִּשְׁמָשִׁים לֹא הִנְיחוּהוּ, הוּא הִפְצִיר בָּהֶם וְרָצָה לָתֵן לָהֶם הוֹן רַב, אִךְ הֵם לֹא רָצוּ לְקַבֵּל וּבְלִית בִּרְרָה אִף אִמְרוּ שָׁכָךְ נִצְטוּ, הָרַבִּי לֹא הִרְשָׁהוּ לְהַכְנִס לִפְנֵי שַׁבָּת, וְאִף לֹא בְּשָׁבוּעַ שְׁלֹאֲחֶרִי.

מִשֶּׁה הָיָה בְּלַחֵץ רַב כִּי חָשַׁשׁ פֶּן יֵאָחַר אֶת הִירִיד וְכָל הָאֲמוּנָה שֶׁהָאֲדוֹן רוֹחֵשׁ לוֹ יִפְגֹּם לֹא תִקְנָה, אִךְ לְמִרּוֹת כָּל הַפְּצֻרוֹתֵי, נִתְּנָה לוֹ הִרְשָׁה לְהַכְנִס רַק בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי, מִשֶּׁה הִתְלוֹנֵן עַל הַמִּשְׁמָשִׁים שֶׁלֹּא הִנְיחוּהוּ לְהַכְנִס, וְהִסְבִּיר שָׂאִין לוֹ פְּנָאִי לְהִתְעַכֵּב כִּי הוּא יֵאָחַר אֶת הִירִיד. **נַחֵם** אוֹתוֹ הָרַבִּי וְאָמַר, "אֵל תִּפְחַד כָּלֵל, תִּסַּע מִכָּאֵן לְעִיר פְּלוֹנִיָּה, וְשֵׁם תִּרְכַּשׁ שְׁוֹרִים טוֹבִים כְּרָצוֹנָךְ וּבִמְחִיר טוֹב. הוּא נָסַע לְאוֹתָהּ עִיר וְרָכַשׁ שְׁוֹרִים טוֹבִים בְּמִחִיר נוֹחַ, וְחָזַר לְבֵיתוֹ מְרָצָה, בְּבוֹאוֹ לְבֵיתוֹ הֵלֵךְ הָאֲדוֹן לְקִרְאָתוֹ בְּשִׁמְחָה, כִּי רָאָה שֶׁקִּנָּה שְׁוֹרִים גְּדוֹלִים וְטוֹבִים וְעוֹד הַחֲזִיר עֲדָף נִכְבָּד.

עוֹדוֹ מִשׁוּחַח עִם הָאֲדוֹן, הִגִּיעוּ לַמָּקוֹם הָעָרְלִים שֶׁשָּׁלַח הַפְּקִיד לְהַרְגוֹ אַחֵר שֶׁהִמְתִּינוּ כְּשָׁבוּעַ בִּיעַר לְרִיק, מִשְׁרָאוּהוּ עוֹמֵד וּמִדְבָּר עִם הַפְּרִיץ בְּאַהֲבָה וְחֻפָּה יִתְרָה, וְהוּא מְשַׁבַּח אוֹתוֹ שֶׁקִּנָּה שְׁוֹרִים גְּדוֹלִים בְּזוֹל וְהַפְּקִיד עוֹמֵד וְשׁוֹתֵק, עֲלֵתָה בָּהֶם חֲמָתָם עַל הַפְּקִיד שֶׁשָּׁטָה בָּהֶם.

עַל אֲתֵר גָּלוּ אֶת הַסּוּד וְאָמְרוּ, "אֲתָה מַחְזִיב לְהוֹדוֹת וְלֵהֲלֵל לָהּ עַל שֶׁהִצִּילָךְ מִיָּדֵינוּ, הַפְּקִיד הַזֶּה שָׁכַר אוֹתָנוּ בְּמֵאֲתָיִם רוּבֵל כְּדֵי שְׁנִמְתִּין לָךְ בִּיעַר פְּלוֹנִי, שֵׁם נוֹרִיד אֶת רֹאשְׁךָ וְנִטֵּל אֶת הַמָּמוֹן שֶׁל הַפְּרִיץ, כִּמְעַט שָׁבוּעַ נִחְבָּאֵנוּ בִּיעַר עֲבוּר כָּךְ.

אָמַר לוֹ מִשֶּׁה כִּי הוּא חָפֵץ לְשַׁכַּר אֶת הַמָּקוֹם, אִךְ הָעֲגָלוֹן שָׁחַק עָלָיו וְהַחֲזִיקוֹ לְמִטְרָף בְּדַעְתּוֹ עַל דְּבָרָיו אֵלּוֹ, אַחֵר שֶׁסִּפֵּר לוֹ שֶׁנִּזְקָו בֶּה הָרַבָּה בְּנֵי אָדָם, מָה עוֹד שֶׁהוּא נִרְאָה עָנִי וְחֹסֵר כָּל בְּהִיגְעוֹ לַמָּקוֹם אָמַר לְבְנֵי הַמָּקוֹם בְּדֶרֶךְ שָׁחוֹק וְהִתּוֹל, "הִבֵּאתִי לָכֶם יְהוּדִי שֶׁחָפֵץ לְשַׁכַּר אֶת בֵּית הַמִּזְבִּיחַ".

הָעָרְלִים שָׁאֵלוּ אֶת מִשֶּׁה בְּשִׁמְחָה גְּלוּיָה הָאֵם הוּא בְּאֲמַת רוּצָה לְשַׁכַּר אֶת הַמָּקוֹם, וּמִיָּד הוֹלִיכֻהוּ אֶל הָאֲדוֹן, בְּהִיגְעוֹ דָּבָר עִם הָאֲדוֹן בְּפּוֹלְגִית רְהוּטָה כְּסוּחֹר וְתִיק, וְהָאֲדוֹן הִתְרָה בּוֹ וְאָמַר, "לֹא אֶכְחַד מִמָּךְ שֶׁכִּמָּה אֲנִישִׁים שִׁדְּרוּ בֶּה נִזְקוֹ בֶּה, וְעַל כֵּן עוֹמֶדֶת פְּנוּיָה מֵאִין יוֹשֵׁב".

אָמַר מִשֶּׁה כִּי הוּא בּוֹטֵחַ בְּעֵזֶר ה' שִׁוְשִׁיעוֹ וְיִצִּילוֹ מִכָּל נִזָּק, וְרָצוֹנוֹ לַדַּעַת כְּמָה דְּמִי שְׁכִירוֹת הוּא רוּצָה לְשָׁנָה, הָאֲדוֹן הִתְפַּלֵּא לְרֹאוֹת יְהוּדִי חֲזָק וְתִקִּי בְּדַעְתּוֹ וְאָמַר, "אֲנִי מִשְׁכִּירָה לָךְ בְּזוֹל כְּרָצוֹנָךְ, וְאוֹלִי מַחְמַת שְׂאֲתָה עַל אֵם הַדֶּרֶךְ וְאִין בְּרִשְׁוֹתָךְ כְּעַת מַעוֹת עֲבוּר תִּשְׁלֹם שְׁכִירוֹת וְרִכִּישֵׁת יִי"ש, אֲנִי אֲתָן לָךְ הַכָּל בְּהִלּוּאָה, וְתִפְרַע לִי בַּמִּשְׁךְ הַשְּׁנָה".

מִשְׁרָאָה כִּי הַפְּרִיץ כֹּה מִתְחַנֵּן שִׁישְׁכֹר אֶת הָאֲכִסְנִיָּה, הוֹסִיף מִשֶּׁה וּבִקֵּשׁ, "אֲנִי דָר עִם בְּנֵי בֵיתִי בַּמָּקוֹם רְחוֹק, וְאֲנִי מְבַקֵּשׁ שֶׁתִּתֵּן לִי עֲגָלוֹת לְהִבִּיא אֶת בְּנֵי בֵיתִי עִם כָּל חֲפָצִי", הָאֲדוֹן הִתְרָצָה גַם לָזֶה וְנָתַן לוֹ אֶת הָעֲגָלוֹת שְׁלוֹ, הוּא נָסַע לְבֵיתוֹ וְהִבִּיא אֶת כָּל מִשְׁפַּחְתּוֹ וְכָלֵיו, וְהִתְגּוֹרֵר בְּאַכְסְנִיָּה בְּשִׁפִּי וְהִשְׁקִט בְּלִי שוּם מִקְרָה רַע.

הָאֲדוֹן שָׁמַח עִם הַשׁוֹכֵר שֶׁהִפִּיחַ רוּחַ חַיִּים בְּכָל רַחְבֵי הַכְּפָר, וְהָאִישׁ מִשֶּׁה הֵלֵךְ וְגָדַל, הִצִּלִּים מֵאֵד וּפְרַע לְאֲדוֹן כָּל חוֹבוֹתָיו עַד שֶׁהִתְעַשֵּׂר, וְהָיָה חֲבִיב וְחָשׁוּב בְּעֵינֵי הָאֲדוֹן לְמֵאֵד כִּי הוּא רָאָה חֲכָמָתוֹ יִשְׂרוּ וְאַמּוֹנָתוֹ, עַד שֶׁכָּל עֲסָקָיו הָיוּ נִחְתָּכִים עַל פִּיו.

בְּרֹאוֹתוֹ כִּי הָיְהוּדִי חֲבִיב וְחָשׁוּב בְּעֵינֵי הָאֲדוֹן יוֹתֵר מִמּוֹנוֹ, הִתְקַנָּא בּוֹ הַפְּקִיד שֶׁל הָאֲדוֹן, אִךְ הִסְתִּיר הַשְּׁנָאָה בְּלִבּוֹ וְלֹא גָלָה לָמוֹ, לִיָּמִים קָרָא הַפְּרִיץ לְמִשֶּׁה וּבִקֵּשׁוֹ לְנִסְעַ בְּשִׁלְיָחוֹתוֹ לִירִיד הַגְּדוֹל שֵׁם יִרְכַּשׁ עֲבוּרוֹ שְׁוֹרִים בְּסָכוּם רַב, כְּשֶׁהוּא מְבִטִּיחוֹ שְׁכַר טְרָחָא כְּרָאוֹ.

לְחַח מִשֶּׁה אֶת צְרוּר הַכֶּסֶף וְסִפֵּר לְבְנֵי בֵיתוֹ בְּשִׁמְחָה אֶת דְּבַר הַשְּׁלִיחוֹת וְכִי עָלָיו לְהִתְכַּנֵּן לְנִסְיָנָה, הִיא יַעֲצָה לוֹ שִׁיִּסַּע לְשַׁבָּת אֶל הָרַבִּי לַמַּעֲזִירִטֵשׁ לְקַבֵּל בִּרְכָּתוֹ וּמִשָּׁם יִמְשִׁיךְ אֶל הִירִיד, וְהוּא עָשָׂה כֵּךְ. **בְּגִדְל** הַשְּׁנָאָה וְהַקְּנָאָה שֶׁל אוֹתוֹ פָּקִיד,

פרשת ויקהל

לעשות את השבת

הגאון רבי שמואל פלמן, רבה של קהילת 'היכל מאיר' בתל אביב, היה במשך שנים רבות מורה הלכה ומרביץ תורה לרבים ששנו בצמא את דבריו. מתלמידי ישיבת טלז המעטירה היה, וכבר בשנות בחרותו עלה לארץ ישראל, שם התמנה כמגיד שיעור בישיבת 'אור זורח' שנפתחה ביפו, בהמלצתו של הגאון רבי אלחנן ווסרמן.

שכן היה לו לרבי שמואל פלמן ברחוב מאנה, שם התגורר לאחר נישואיו, ומכירו היה משכבר הימים: ראש עיריית תל אביב, יהושע רבינוביץ. הוא האיש שלימים נקרא על שמו הגן המפורסם "גני יהושע" הוא "פארק הירקון". בצעירותו למד יהושע רבינוביץ בישיבת טלז, אלא ששנה ופירש רח"ל. כאשר עלה רבינוביץ לארץ ישראל הוא פרק מעליו עול תורה ומצוות רח"ל והתכחש למקורותיו הרוחניים.

עם זאת, אהבה עזה ללימוד התורה נותרה בו מימות לימודיו בישיבה. הגם כי מקרא מלא דיבר נעים זמירות ישראל בספר תהלותיו (נ טו-ז): 'וְלַרְשָׁע אֶמְרָא אֱלֹהִים מַה לָּךְ לִסְפֹּר חֲקֵי וְתִשָּׂא בְרִיתִי עָלַי פִּיךָ. וְאַתָּה שְׂנֵאתָ מוֹסֵר וְתִשְׁלַךְ דְּבָרִי אַחֲרָיךְ, לֹא הִיוּוה הדבר מעצור בפני רשע זה, שלמרות הכל, עדיין טעמה של דף גמרא, של אמרה נאה, פלפול וסברא, נותר בפיו.

נוהג היה לה לטייל ברחוב בבוקרו של יום השבת, ובכל פעם שפגש בחור ישיבה שחזר לביתו לכבוד שבת, היה מתעניין בסדר לימודו ומיד היה צולל עמו אל עמקי הסוגיא הלמדנית. ראש טוב היה לו וזיכרון בריא, ראשי הפרקים של הנידונים בסוגיות הישיבתיות היו נהירים לו, וכך היה יכול להיות בתוך העניינים המדוברים, כשהוא אף מוסיף מעצמו ומצטט את חידושיהם של גדולי המחברים. השיחות גם התנהלו באידיש "טלזאית" עסיסית, כגריסא דינקותא מובהקת.

הקשר בין השכנים ברחוב מאנה היה רופף למדי. רבי שמואל פלמן השתדל שלא לפגוש בו, אולם לא היה יכול להתעלם מכך ששניהם למדו בישיבת טלז, ועוד יותר מכך: ששניהם היו צאצאים של הגאון הנודע בעל 'המאיר לעולם', רבי מאיר מיכל רבינוביץ, מורה ההוראה הראשי של העיר וילנא. גם בנו של רבי שמואל, הלוא הוא הבחור בן

התרומיות הנדירות, לא נשאר שווה נפש והוא החליט לפעול. הוא הכין לעצמו שורה ארוכה של נושאים תורניים מרתקים במיוחד, חידושים משובבי לב, קושיות נאות והערות מבריקות, ובבוקר יום השבת יצא והלך במסלול דרכו של ראש העיר.

את אשר שיער, אכן קרה: ראש העיר ראה מולו את הבחור המוכשר, ומיד קרא לו והחל מתעניין בלימודו. הפעם בשונה מתמיד לא התנהלה השיחה מצידו של הבחור כמי שכפאו שד, אלא בנחת וברוגע. אדרבה ואדרבה, הבחור עשה ככל יכולתו כדי שהשיחה הלמדנית תהיה קולחת ומרתקת. ראש העיר נהנה מהשיחה כמו שלא נהנה אף פעם.

לפתע, תוך כדי השיחה שראש העיר חפץ שלא תסתיים, נענה הבחור ואמר: אדוני ראש העיר, מעולם לא ביקשתי ממך דבר, אולם עתה יש ברצוני לבקשך דבר מה. אל דאגה, אין זו טובת הנאה עבורי, אולם אני רוצה שתתחייב עבורי שתמלא את בקשתי במלואה.

ראש העיר עשה את עצמו כאינו מבין: יכול אתה לבקש ככל שברצונך, אולם אין אני יודע אם אוכל להיענות לבקשה. אמור נא את בקשתך, ונראה. סירב הבחור ואמר: דע לך כי זו בקשה רצינית ביותר ואומר לך אותה רק אם תתחייב לי מפורשות כי תעשה את המאמצים המרובים ביותר לקיימה.

ראש העיר שידע כי מדובר בבחור משכמו ומעלה, גם הסתקרן מאוד לשמע הבקשה הלא שגרתית, ובעודו נתון תחת הרושם העז שעוררה עליו השיחה הלמדנית, הסכים ואמר: אני מסכים ואתחייב לעשות את כל המאמצים למלא את בקשתך.

כיון ששמע הבחור את הבטחת ראש העיר פתח ותינה באזני ראש העיר את צערה הגדול של המשפחה המדוברת, דלת הממון ומרובת הנפשות; את הכאב הגדול שייגרם להם בהריסת החדר הקטן שהוא תקוותם היחידה למעט רחבות בבתם. מבקש אני ממך בכל לשון של בקשה, התחנן הבחור, כי תבטל את צו ההריסה. יכול אתה למצוא לכך תחליפים אחרים: הכשרה בדיעבד או קנס כספי, אך את החדר אל תהרוס.

ראש העיר התחיל לתרץ את עצמו

ציון פלמן, שלימים נודע כרב רבנו, כבעל 'שלמי תודה' וכרב קהילת 'נחלת משה' בבני ברק, הלך בעקבות אביו ומיעט לשוחח עם האיש. אלא שלא תמיד הייתה ברירה, ופעמים שהיו נאלצים לשוחח עמו.

יום אחד, יהודי מקהילתו של רבי שמואל פלמן ניגש אל הרב ושח באזניו את דאגתו הקשה: הוא התברך במשפחה ברוכת ילדים, אלא שביתו הצר היה דל מלהכילם. מחוסר ברירה, הוא הוסיף לדירתו הקטנה עוד חדר קטן, לרווחה פורתא. דא עקא שתוספת החדר הייתה ללא רישיון וללא כל היתרי בנייה, בסברו כי יעלימו מכך עין. את שלא ידע האיש היה שעיני שכניו החילוניים היו צרות בחדר קטן זה שבנה, והם פנו להלשין לעירייה על אותה "כבשת הרש". למותר לציין שברגע שהעירייה נודעה לה מתוספת הבנייה הלא חוקית, היא שלחה פקחים ובידיהם צו הריסה מידי.

האיש פרץ בבכי ואמר לרבי שמואל פלמן: אובד עצות אנכי, את שארית כספי השקעתי בבניית החדר, כדי שיהיה לי מקום לילדי, והנה התרגשה ובאה עלי צרה זו. בקשתי היא שיואל נא הרב לשוחח עם ראש העיר ולבקש ממנו שיבטל את צו ההריסה.

נעתר רבי שמואל פלמן לבקשה זו ופנה ללשכת ראש העיר על מנת לבקשו זאת. לצערו של הרב פלמן לא היה גבול כאשר למרות הפצרותיו ותחינותיו הקשה ראש העיר את ערפו ואמר בתוקף, כי אין כל אפשרות לבטל את צו ההריסה. מה גם, הוסיף בהטעמה, שהדבר מנוגד לעקרונותיו וכי לא ישמע כדבר הזה שאדם יעשה כנגד החוק ויבנה ללא רשיונות, ואף הוא עצמו מחויב לחוק התובע הריסה מוחלטת במקרה כזה.

גם כשהאיש שקיבל את צו ההריסה שמע מרבי שמואל פלמן את הסירוב המוחלט, הוא לא התייאש. הוא ידע שרק ראש העיר יכול לבטל את צו ההריסה, והוא החליט לנסות באופן נוסף. כשבנו של הרב, הבחור בן ציון פלמן, הגיע לשבת לביתו מישיבת פוניבז' בה למד, ניגש אליו האיש ותינה בפניו את סיפורו, כשהוא מתחנן בפניו: אולי אתה תוכל לעשות דבר מה למעני.

הבחור שכבר נודע בטוב ליבו ובמידותיו

וכתב רבינו האור החיים הקדוש: כיון שלא אמר במצוה זו אלא ענין שבת איך יוצדק ליאמר עליו תעשו... והנה בפרשת כי תשא פירשתי דרכים רבים באומרו (שמות לא טז) [וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם], ודרשה זו זה מקומה.

בין הפירושים שם כתב רבינו שיש בכך הוראה שאין די לו לאדם במה שהוא עצמו שומר את השבת, אלא שיש עליו גם לפעול שאחרים ישמרו את השבת: עוד ירצה **שצריך לשמור את השבת לכל יהיה בו דבר חול בין ממנו בין מהזולת. ולא יאמר אדם, די לי במה שנשמור עצמו מחללו, ואם יתחלל מהזולת מה בכך. אלא צריך שיהיה שומר אותו לכל יתחלל כמו ששומר גנו ופרדסו.**

דברים נפלאים בענין מצות שבת שיש חובה מיוחדת לאדם לשמור שגם אחרים לא יחללוהו, כתב הגאון רבי זליג ראובן בענגיס, גאב"ד העדה החרדית בירושלים ('לפולגות ראובן' ח"ב עמ' רצה): המתבונן יראה וירגיש הבדל גדול בין מצות שמירת השבת לחובת קיום שאר מצוות. דבמצות שבת הוסיפה התורה הקדושה להטיל חוב על כל אדם מישראל שיראה וישתדל ויזרז גם את אחרים על שמירת השבת, למען תתקיים קדושת השבת לעד לעולם, נוסף על חובת עצמו של כל אדם מישראל לקיים את השבת בכל דיניו ופרטיו, מחויב ג"כ לראות שיהיה השבת שמור וקיים לעולמים.

מה שאין כן ביתר מצוות התורה, שאין עליו חובה רק הוכחה באם רואה בעיניו שחבירו אינו מקיים מצות עשה או עובר על לא תעשה, אבל אינו מחויב לחפש את העוברים ולרבי אתם למען יתקיים לעולם מצות תפילין או סוכה וכיוצא בזה. רק בית דין מחויבים לומר לו שיקיים המצות עשה וכופין אותו באם רואים איזה אדם מישראל שאינו רוצה לקיים, אבל אינם מחויבים לחפש מי הוא ואיה איפוא הוא שחשוד שיעבור ולא יקיים.

אבל במצוה שמירת השבת מחויב כל אחד ואחד לחפש עצות וטעמים למען תתקיים השבת ולא תתחלל קדושתה ח"ו, ועל זה נאמר 'זכור ושמור', 'זכור' הוא כלפי חובת עצמו, לזכור את השבת ולקיימו בכל פרטיו, ו'שמור' הוא שמחויב לשמור אותו גם באופן שחבירו יקיים חובתו, למען יהי שמור, וכמו שנאמר 'ושמרו בני ישראל את השבת', שמחויבים לשמור כל כך עד כדי 'לעשות את השבת' שיתקיים 'לדורותם ברית עולם', לפי ש'בני ובין בני ישראל' הוא העולם.

שתהא זו שמירת שבת עירנית, ולא תרדמה. עליך להתחייב להיות ערני לחלוטין, ולשמור את השבת כהלכתה.

ראש העיר התהרהר והציע תנאי נוסף: אם אתה מתנה עמי תנאים, גם לי יש תנאי. מבקשני כי את רבע השעה שתקדיש ללימוד תורה לזכותי, תייחד למסכת מיוחדת, שונה מזו הנלמדת בישיבה. הקדש מסכת מיוחדת אותה תלמד בזמן זה.

נענה הבחור: ניחא, אלמד עבורך את מסכת ביצה.

ראש העיר סירב: לא! רצוני שתלמד עבורי את מסכת שבת! הואיל והעסקה כוללת שמירת שבת מצדי, ראוי כי תלמד עבורי מסכת שבת, שהיא גדולה פי כמה ממסכת ביצה.

הבחור הסכים, והשניים לחצו ידיים בהכרזה "מזל טוב!". ראש העיר התחייב לעשות כל שביכולתו למנוע את צו ההריסה, ולשמור שבת רבע שעה מדי שבוע. הבחור, מנגד, התחייב ללמוד רבע שעה מדי יום מסכת שבת לזכות ראש העיר.

שבועות לאחר מכן, פגש ראש העיר את הבחור ושאלו: הזכר אתה את העסקה בינינו? את חלקי קיימתי במלואו. דאגתי לביטול צו ההריסה, ואני מקפיד לשמור שבת רבע שעה מדי שבוע. ומה באשר לחלקך?

חיך הבחור ואמר: כאשר אני כורת ברית עם איש, דברי הם ככתב וכלשונם! אל דאגה, הכול מתנהל כמתוכנן.

סיפור זה לא היה נודע, אלמלא ראש העיר עצמו נפגש עם רבה של תל אביב והתהדר באומרו: דע לך, כי אין שבת שאני מחלל, ולו לרגע קט! באותה הזדמנות, שיתף את הרב בפרטי העסקה עם הבחור בן ציון פלמן.

על הפסוקים (שמות לה א - ב): **וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוָּה ה' לַעֲשׂוֹת אִתְּם. שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָכֶם קֹדֶשׁ שַׁבָּת שַׁבְּתוֹן לַה' כָּל הָעֲשֵׂה בּו מְלָאכָה יוֹמָת', דייקו רבותינו המפרשים, מה הוא זה שנאמר שמצות השבת היא מהדברים 'אשר צוה ה' לעשות אותם', והרי שבת מצוותה בשב ואל תעשה, להימנע מכל מלאכה ועשייה, ומה שייך לומר שהציווי בא 'לעשות אותם'.**

ולומר: הרי כבר הסברתי לאביך שאין לי כל אפשרות לסייע בעניין, כי במעמדי ובתפקידי מחויב אני לדאוג לביצוע ההריסה. אולם הבחור לא הרפה. הוא החל להתחנן על נפש המשפחה האומללה עד שפרץ בבכי עז ודמעות חמות החלו נושרות מעיניו.

ליבו של ראש העיר החל להתרכך מול דמעותיו של הבחור והוא אמר בלהט: יודע אתה מה?! מסכים אני לעשות את כל המאמצים לביטול צו ההריסה, אולם אם אתה מבקש ממני כך, הרי שגם לי יש בקשה לבקש ממך, ורק בתנאי שתתחייב לקיים זאת - אשתדל לפעול למען המשפחה.

להפתעתו של הבחור, פתח ראש העיר ואמר: מבקש אני ממך שתתחייב ללמוד תורה כל יום במשך רבע שעה לזכותי! לא באמצע סדרי הישיבה, אלא מחוץ לסדרי הישיבה, ובזמן שבו לא היית נוהג ללמוד. לשם משל: אם עד היום היית מסיים את סדר לימודיך בחצות הלילה, הרי שמהיום והלאה תמשיך ותלמד עוד רבע שעה אחר חצות.

כעת הגיע תורו של הבחור להיות מהורהר. הוא החל לחשוב ולהתלבט, ואז הגלגל התהפך. ראש העיר נלהב לבקשתו זו, התחיל להפציר בבחור לקבל את התנאי: מה לך מהסס, הרי בלי זה אין לך כל סיכוי שאמנע את צו ההריסה. מה הספיקות שלך ומדוע קשה לך למלא את התנאי הזה?!

הבחור חשב שוב ואמר לראש העיר: אם אתה מתנה איתי על רבע שעה של לימוד תורה לזכותך, הרי שגם אני אתנה איתך משהו: מסכים אני לעיסקה זו, אך בתנאי קודם למעשה, שמדי שבת בשבתו תשמור את השבת למשך רבע שעה, בדיוק כפי שהיית שומר שבת בזמנים שבהם קיימת תורה ומצוות בעודך לומד בישיבת טלז...

הפעם ראש העיר טלטל את ראשו בסירוב מוחלט: הדבר לא שייך במציאות, אני מכור לעישון ואני עסוק מאד! אין לי אפשרות לשמור שבת אפילו במשך רבע שעה.

משכך, אמר הבחור: אם כך, אין עסקה. חבל לי מאוד, אך זהו תנאי בל יעבור.

חשב ראש העיר ואמר: יש לי רעיון! הרי בכל שבת אני קם בשעה 6:30. אקום רבע שעה מאוחר יותר, בשעה 6:45, וזמן זה יוקדש לשמירת שבת.

שוב סירב הבחור ואמר: לא יעלה על הדעת לעשות עסקים עם אדם ישן! רצוני

מילין יקדין ויהושע נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מִי־הָרְאָה חֻזְ-תָּא

חֻזְתָּא דְאִזְרִייתָא יסוד חדש ונפלא על הפרשה

עומק משמעות אחדות

שאינו תופס מקום לכן בשרשם הרוחני הם אחד ממש.

והגם שאין כל ישראל שווים בחכמה ובצדקות ולא הרי זה כהרי זה, אך זה רק בבחינת הגוף שיש בו איברים שונים אחד חשוב מחבירו, ועיקרא דכולא הוא הראש שיש בו השכל, וגם הלב שממנו בינה לאדם, והכליות יועצות, וככל שקרוב איבר זה לאיברים שהנשמה תלויים בהם כך נחשב הוא יותר. וכן הוא הדבר בכללות ישראל שהצדיק הוא השכל לכל העולם ולכל העם שמתפשט שכלו לכולם, וכן יש 'עיני העדה' וכו'.

וכמו בגוף האדם כאשר יש חולי או מיחוש כלשהו במוח מרגישים זאת שאר האיברים, כך אם ישנו הרהור דק מן הדק בראשי העדה מרגישים כל עם ישראל אפילו המרוחקים מאוד עד שיכולים לבוא לידי חטא בשל כך. וכן בהיפך, כשם שמיחוש בשאר האיברים משפיע על המוח שמיד מרגיש את זה, כי הרי זה גוף אחד, כך עלולים חטאי העם לגרום הרהור לצדיק.

משה רבינו ע"ה בענוותנותו תלה חטאם של ישראל בשלו

לפי זה ביאר **הבעל שם טוב ע"ה** דברי משה רבינו ע"ה 'ואם אין מחני נא מספרך' שכיון שחטאו ישראל, חשב משה רבינו שסיבת חטאם הינה בסיבתו, כמו שהראש משפיע על כל הגוף כך הצדיק כשחלילה חוטא בהרהור משפיע על כל העם, ולכן אם חטאו, ודאי שהושפעו ממנו וממחשבתו שלא הייתה טובה, ולכן 'מחני נא' כי איני זכאי שתתקבל תפילתי. אך הקב"ה השיב לו שהפגם אינו מחמתו אלא מחמת חטאם הגיע הרהור לראש הדור ולכן תפילתו מקובלת כי ההרהור בא לו באונס גמור.

מעתה נשובה לראשונה, זהו אפוא ביאור דברי שערי אורה, והיו **תואמים מלמטה** שלמטה נראים ישראל כנפרדים וכל אחד עומד על מקומו בפני עצמו, אך **ויחידיו יהיו תמים אל ראשו** למעלה בשורש בני ישראל הינם בבחינת 'תמים' שמחברים זה בזה כאחד.

כלל ישראל כגוף אחד וכשחוטאים משפיעים זה על זה

בדבריו אלו ביאר **בערבי נחל** (בהעלותך דרוש ב) את דברי **הבעל שם טוב הקדוש ע"ה** שאמר לבאר את הכתוב (לעיל לב לב) 'ועתה אם תשא חטאתם, ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת', כי כלל ישראל אף שהגופים מחולקים זה מזה מכל מקום מצד נשמותיהם בשרשם למעלה הם אחדות אחד, כי לדבר גשמי יש לו גבול ומקום לכן גם שייך בו ריבוי ופירוד וחלוקה, מה שאינו כן בדבר רוחני

והיו תואמים מלמטה ויחידיו יהיו תמים אל ראשו אל הטבעת האחת וגו' (לו כט).

להבין את שינוי הלשון שבתחילה אמר 'תואמים' ובהמשך 'יהיו תמים' יש לבאר מה שכתב **בשערי אורה** (שער ה) כי 'תואמים' מלשון 'תאומים' הנראים כשני דברים נפרדים, אך לשון 'תמים' משמעותו אחד מיוחד בתכלית ללא פירוד כלל, וזה באה תורה לומר כי למטה היו נראים כנפרדים זה מזה, אך 'יחידיו יהיו תמים אל ראשו' כי המביט בראש יראה שהינם אחד ממש.

מִלְתָּא דְפִלְיָאָה

התאספות בני ישראל מעוררת כח מתן תורה

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל וגו' (לה, א).

רואים במעמד מתן תורה יסוד הקדושה שב ישראל, ששם נזכר עניין ההתקהלות והאסיפה, שיום מתן תורה קרוי בתורה (דברים ט י) 'יום הקהל', כי התאספות בני ישראל היא שעוררה את השפעת התורה מלמעלה כמו שנאמר למשה רבינו ע"ה (שם ד י) הקהל לי את העם ואשמיעם את דברי, 'את כל הדברים האלה דיבר ה' אל כל קהלכם' (שם ה יט).

וכן זה אינו דבר שהיה פעם כי אם בכל דור ודור חוזר ובא כח זה בעת שישאל מתאספים כדברי **השפת אמת** (ואתחנן תרל"ט ד"ה בפסוק): 'אל כל קהלכם' 'כל' מיותר לכאורה, ויש לומר על כל הקהילות שמתאספין בני ישראל תמיד וכו', וכל זה בא בשעת מתן תורה כמו שכתוב 'הקהל כו' ואשמיעם את דברי, היה הכנה והארה שכל התאספות של בני ישראל לדורי דורות יכולין לעורר אותן הדברים, עכ"ל ק. הרי לנו שכל התקהלות בני ישראל לשם שמים הרי היא בכלל מה שנאמר 'אל קהלכם'.

בכך מובנים ההפלגות שדיברו חז"ל בגדלות התאספות עשרה מישראל, שכן אמרו (סנהדרין לט.) 'כל בי עשרה שכינתא שריא', ועשרה שיושבים ועוסקים בתורה שכינה שרויה ביניהם (אבות פ"ג מ"ו).

כי כל דבר שהוא לשם שמים יש לו קיום נצחי, וכיון שהתקהלו בני ישראל בקבלת התורה לשם שמים, נקבע כוח ההתקהלות לדורות לעורר כח מתן תורה (שפת אמת לשבועות תרמ"ז ד"ה כתיב).

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

'דיים' - בענייני עולם הזה 'והותר' - בענייני שמים

כדרך זו מצינו בהרבה מקומות בספרי הקודש לבאר, עד כמה נצרך לבקש ולכסוף לעוד רוחניות ובד בבד לעצור נפשו שתסתפק במה שיש לה בענייני הגשמיות. כדוגמא מה שאמרו 'וידעת היום והשבות אל לבבך' שזוהי הידיעה החשובה שבעולם ואין עוד בלתי, 'כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל' שבכל ענייני שמים עבודת היהודי תהיה בבחינת 'ממעל' שתמיד יראה כמה עליו להוסיף ולהתעלות לדרגה גבוהה משעומד בה עכשיו, אך 'ועל הארץ מתחת', ענייני הארץ וגשמיות שם יש לעבוד בבחינת 'מתחת' שכמה שיכול לצמצם לדרגה נמוכה יותר עדיף.

'דיים' בגשמיות יסתפק באשר לו 'והותר' ברוחניות ישתוקק תמיד להוסיף

בזה אפשר לתרץ הסתירה שבפסוק **והמלאכה הייתה דיים לכל המלאכה לעשות אותה והותר**, שנראה שסותר דבריו, אם הייתה המלאכה דיים, מהו והותר שמשמעו שעוד נותר ממלאכת המשכן, אך לפי דברינו יבואר, שממלאכת המשכן נלמד לעבודתנו בעולם היאך נשרה שכינה בינותינו, ושתי דרכים יש להנהגתו של אדם, האחת **דיים** - שבענייני עולם הזה והגשמיות יש לו להשתמש במידת **דיים** שדי לו במה שיש ואל יכסוף ליותר מכך בבחינת 'איזהו עשיר השמח בחלקו', ואילו בדרך השניה **והותר** - יש להשתמש לענייני שמים תורה וקדושה, שבזה לא יסתפק באשר כבר השיג אלא תמיד יכסוף וישתוקק למעלה גדולה ממה שנמצא בה עתה, שלצורך זה נבראה התאווה בעולם, שישתוקק להוסיף עוד ועוד במלאכת הקודש.

אשריו של האדם שזכה ומנצל כוחותיו לטוב ורוחניות, אך אם חלילה וחס לא זכה מנצל זאת לחולין. כדרך שאמרו חז"ל (ב"ר יג ז): 'לא נברא אדם אלא לעמל, אם זכה הוא עמל בתורה, ואם לא זכה הוא עמל בארץ, אשריו לאדם שהוא עמל בתורה'. ועל זה נאמר 'והיה אם שמוע תשמעו אל מצוותי אשר אנכי מצוה אתכם היום וגו' ונתתי מטר ארצכם בעיתו', כלומר, אמנם יש לו לאדם לעמול בעבודת האדמה כמו שכתוב (בראשית ג יט) 'בזיעת אפיך תאכל לחם', אך אם שמוע נשמע למצוות ה', נצא ידי חובת העמל בעמל התורה והמצוות, ושאר הדברים הנצרכים יבואו לנו בברכת שמים.

דוד המלך ע"ה ביקש שמאחר שמשתמש בכח התאווה לה' יעזור לו שלא תתאווה נפשו לגשמיות

ביאור הדבר, כי אכן עבודה גדולה יש כאן, ויש לו לאדם להתחנן לזכות לסייעתא מן שמיא להצליח במלאכת עבודת קודש זו, וכך שפך נפשו בתפילתו דוד מלכנו ע"ה, באמרו (שם כה א) 'שמח נפש עבדך כי אליך ה' נפשי אשא', כפי שביאר **בעל אפיקי יהודה** (שם), שדוד המלך ע"ה ידע שקשה היא העבודה להשתמש בכוחות מנוגדים פעם בזה ופעם באחר, כמו מידת התאווה שבענייני רוחניות יש להשתמש בה ולכסוף תמיד למעלה למעלה, אך ברגע שמגיעה התאווה לכוחות עולם הזה צריך לאזור כוח שלא להשתמש בה, נמצא כי יש להשתמש בכוחות מנוגדים בכל רגע ורגע, הסתפקות לענייני עולם הזה, והתאווה וכיסופין לענייני הרוחניות.

כיון שאני משתמש בכח התאווה לעבודתך עזרני שנפשי הגשמית תסתפק במה שיש לה

לכן ביקש דוד המלך ע"ה 'שמח נפש עבדך' - אתה ה' שמח את נפשי והביאה לידי סיפוק - היינו נפש המתאווה לענייני העולם, ואומר כמתנצל כי אני איני יכול לדאוג להשקיטה מהשתוקקותה, וזאת, 'כי אליך ה' נפשי אשא' - כיון שאני נושא את נפשי ואת השתוקקותה אליך לדברים הרוחניים, בכך אני מעורר על עצמי את כוח התאווה והכיסופין להינשא ולבקש עוד, וקשה עלי הדבר להשתמש במידה זו רק בעבודת ה' שאין בכוחי להשתמש במידת ההסתפקות כאשר איני מסתפק בהשגת רוחניות, והרי מידת התאווה כשהיא לגשמיות מפריעה להשגת החכמה וההתעלות בעבודת ה' יתברך, לכן אתה ה' 'שמח נפש עבדך' - עשה אתה למעני וספק את נפשי בענייני עולם הזה.

ובזה פירש במקום אחר (דרוש ל"ז יא) דברי דוד ע"ה (תהלים קד לג) 'אזמרה לאלוקי בעודי' שעבודת הזמרה לאלוקי היא בבחינת 'עודי' - להוסיף עוד ועוד, אולם על נפש החיונית באדם בענייני עולם הזה, יומלץ 'צדיק אוכל לשובע נפשו' (משלי יג כה).

'בשמים ממעל' - אתבונן למעלה גדולה מעכשיו 'בארץ מתחת' - אתבונן לדרגה נמוכה מעכשיו

ויצו משה ויעבירו קול במחנה לאמר איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקדש ויפלא העם מהביא. והמלאכה היתה דים לכל המלאכה לעשות אתה והותר (לו ו-ז).

התקשו המפרשים בביאור פסוק זה, מצד אחד אומרת התורה 'והמלאכה הייתה דיים', שנדבת עם ישראל הספיקה במדויק למלאכת המשכן, אך בסיום הפסוק נאמר 'והותר', שמשמעו שנשאר יותר מהדרוש למלאכה, הרי זה תרתי דסתרן אהדי.

ויש לבאר בהקדם מה ששינוי במסכת אבות (פ"ד מ"א) 'איזהו עשיר השמח בחלקו' וביארו בספרן של צדיקים, כי כל זה אינו אלא בענייני גשמיות וקנייני עולם הזה, שם אומרים לו לאדם כי כאשר יהיה שמח בחלקו ייחשב לעשיר, אך בענייני שמים ורוחניות אל לו לאדם להסתפק במה שבדיו, אלא ישתוקק ויכסוף ליותר ממעמדו שעכשיו, וע"י זה יוכל לצבור הון של קדושה ורוחניות ולהיעשות עשיר.

זו בעצם הסיבה שנברא האדם בטבעו שלא יסתפק במה שיש לו וישתוקק תמיד ליותר ממה שהשיג, וכך כתב **באפיקי יהודה** (דרוש מקוה מים ערבי נחל יג) בשם הספר הקדום **רוח חן**: כי הוטבע האדם בכח המתאווה, שייבקש וישתוקק ליותר ממה שיש לו ושלא יסתפק במה שכבר השיג, כל זה הטביע לו יוצר בראשית ברוך הוא, כדי שעל ידי הכח הלוז התואב והכוסף יבקש לעלות במעלות בדרכי התורה והמצוה ומה שהשיג כבר ממנה, יחשב לו למעט מזעיר, ולא יחזיק טובה לעצמו לומר די מה שלמדתי ומה שעשיתי.

יש להשתמש בתאווה רק לצרכי שמים

אחר שראינו כי כל מטרת התאווה והכיסופין הכל לצורך שמים, להתאווה להשתוקק ולכסוף למעלות רמות בלי שיעור ומידה בבחינת 'נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה' (תהלים פד ג), יטען האדם הכיצד אוכל להשתמש בכח התאווה רק למטרה שלשמה נוצר, שבענייני גשמיות יסתפק וישמח בחלקו, ולעומתם ענייני שמים יכסוף ויתאווה ולא יסתפק בכל אשר לו, רק יעלה מעלה מעלה בעבודת ה' ויביראתו עד שלא יאמר די. שכן אם ישתמש בתאווה זו לצרכי העולם יעכב את ההתעלות לצרכי שמים.

השבת מקיפה את האדם כולו

שלומים מאביה הבורא ברוך הוא, מחמת הגוף שהוא כבן כפר חסר דעה, לכך ציורה התורה לענג הגוף בשבת וביום טוב, וכשהגוף שמח בשמחת הגוף אז יש פנאי לנשמה לשמוח בשמחת דביקותה במלך הקדוש ברוך הוא.

רצון המלך שישמחו עמו בני העיר

והרי זה בבחינת מלכותא דרקייעא כעין מלכותא דארעא, וכמו מלך בשר ודם בעת שמחתו רצונו שישמחו עמו כל בני היכלו וכל המקורבים אליו והסרים למשמעתו, שיתענגו בתענוגים ויתעדנו בתפנוקי מעדנים ושתות יינות מבושמים, להיות ששים ושמחים ברוב חדוה ונחת ביום שמחתו. וכבוד גדול הוא למלך שישתתפו הכל ביום שמחת לבו. כך הוא ממש ויותר מזה בכפל כפלים לאין קץ ביום השבת, יום שמחה וחדוה ותענוג גדול לפני צור ישראל ברוך הוא, ואור שמחת השבת המאיר בזיו הדרו בכל העולמות הקדושים, וכמה וכמה גודל התענוג ונחת רוח שעולה לפני מי שאמר והיה העולם, כשאנו שמחים ביום שמחתו ומתעדנים בתפנוקי מעדנים בכל שלש פעמים, כל אחד ואחד במה שהוא מתענג לפי ערכו ומדרגתו בין בגופו ובין בנשמתו.

נמצא אפוא שביום שבת קודש גם התענוג הגשמי הוא מצוה, וסעודות השבת הם בבחינת 'אז תתענג על ה' שגם ה'לכם' - ענייני הגוף יהיו אף הם קודש, ומתוך אכילה ושתיה של מצוה באים לזמר זמירות שירות ותשבחות למלך קל חי וקיים, וגם הגוף וגם הנשמה מקבלים את מבוקשם ויש שמחה ושלום ביניהם.

וכן מובא בשם האבני נזר זלה"ה, נר שבת משום שלום בית (שבת כג:), כי בכל ששת ימי המעשה אין שלום בתוך גוף האדם, שהנפש מושכת למעלה והגוף והחומר למטה, אבל בשבת אפילו עם הארץ אימת שבת עליו (ירושלמי דמאי פ"ד ה"א), אין הגוף והחומר מושכים כל כך למטה ונעשה שלום ביניהם (שם משמואל וירא תרע"ז ד"ה וכעין).

וזהו שאמרה תורתנו הקדושה **וביום השביעי יהיה לכם קודש**, וביאר הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב ע"ה שהוא על דרך חציו לה' וחציו לכם, שבשבת ה'לכם' הוא גם כן לה', וזה יהיה לכם קודש, ה'לכם' יהיה גם כן 'קודש', וקל להבין.

שבת, דאיהו שלמא דעלאי ותתאי, וכדין אתקיים עלמא], וכן נוהגים לומר 'שבת שלום'. וביאור השייכות שלום לשבת, כי האדם מורכב משני כוחות מנוגדים, הגוף הגשמי והנשמה הרוחנית, והם נלחמים זה בזה מיום הוולדו ועד יום פטירתו מן העולם, כי הנשמה לא תחפוץ בשום אכילה ושתיה או בשום תענוג מהבלי העולם הזה, רק בדברים רוחניים כתלמוד תורה ומצוות ומעשים טובים, וסיגופים ותעניות בכדי לנקות אותה מחלאת החטאים והעוונות, מה שאין כן הגוף ממש להיפך, והוא להוט אחר המאכלות והמשתאות והתענוגים. ולכן בכל ימות החול המה מתקוטטים זה עם זה, ובימים שיש בהם אכילה ושתיה אזי הגוף מתענג והנשמה מצטערת, ובימי תענית אזי הנשמה מתענגת והגוף מצטער.

עונג שבת לגוף מסייע לנשמה לשמוח

ויש להוסיף עוד על פי המבואר **בתולדות יעקב יוסף** (כי תבוא) בטעם משתה ושמחה בשבת וביום טוב, מלבד סוד הדבר המבואר לבאים בסוד ה' תיקון שלש סעודות של שבת, על דרך הדברים ששמע ממורו ורבו **הבעל שם טוב ע"ה**, משל לבן מלך שנשתלח למרחקים לכפר אחד, שם היה שרוי במחיצת אנשים פחותי ערך וקטני דעה. לימים קיבל הבן מכתב מאביו המלך ושמח בו מאד עד שביקש לרקוד, אך התבייש מבני הכפר שלא יהיו מסוגלים להבין את שמחתו וילעגו עליו באומרם מה יום מיומיי ולשמחה מה זו עושה. מה עשה בן המלך, קרא לבני הכפר, וקנה להם יין ושאר מיני משקאות המשכרים והיטיבו בהם את ליבם כל כך עד שהתחילו לרקוד. הם רקדו משמחת היין, וכך הוא מצא עת לשמוח מאוד בשמחת המכתב שקיבל מאביו.

הנמשל הוא, שהנשמה מרגישה את נועם זיוה של שבת קודש בעוד שהגוף אינו מרגיש מאומה, ובושה הנשמה לשמוח בתענוגים שקיבלה מאת אביה המלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, דהיינו הנשמה היתירה שהיא לה כאיגרת

שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָּכֶם קֹדֶשׁ שַׁבָּתוֹן לַה' כָּל הָעֲשֵׂה בּוֹ מְלָאכָה יָמָת (לה ב).

ידוע ומפורסם מה שאומרים בשם הגאון **מווילנא ע"ה** שבכל מצוות התורה אדם מקיים את המצוה באחד מאבריו, כדוגמת מצות תפילין שמניחים ביד ובראש וכדומה, מלבד שתי מצוות שהאדם מקיים אותם בכל אברי גופו, והם מצות סוכה ומצות יישוב ארץ ישראל, שנכנסים לתוכם בשלימות הגוף, ואף הסמך רמז נאה לכך בפסוק (תהלים עו ג) **יְיָהִי בְּשֵׁלֶם סוּכּוֹ וּמַעֲוֹנָתוֹ בְּצִיּוֹן**, ויהי בשלם' אלו הן המצוות שאדם מקיים בגוף שלם, 'סוכו' רמז למצות ישיבה בסוכה, 'ומעונתו בציון' מצות יישוב ארץ ישראל.

כדבר זה דרש הרה"ק רבי שמחה בונם **מפרשיסחא ע"ה**, הוסיף רבי שלמה לייב **מלענטשנא ע"ה** שהשבת במעלה גדולה עוד יותר ממצוות סוכה ויישוב ארץ ישראל, שאין צריך לעשות שום דבר ופעולה ואף תנועה קלה בכדי להיכנס אליה, רק בהגיע זמן השבת הרי הוא כבר בתוך המצוה ממילא, ויותר מכך, כי מארץ ישראל ומסוכה יכול לצאת באיזה זמן שירצה, מה שאין כן במצות שבת אי אפשר לצאת מן המצוה במשך כל היום אפילו לרגע, וכל רמ"ח איברים ושס"ה גידים מתקדשים שהרי כולם מחוייבים בשמירת שבת, ומוקפים כולם במצות וקדושת השבת.

'שבת שלום' - שלום בין הנשמה והגוף

יתכן לבאר בתוספת ביאור, מה עניין יש בכך שבמצוה זו נכנסים עם כל המלבושים, דהנה מובא בשם **האריז"ל** שבלייל שבת כשיכנס אדם לביתו יאמר בקול רם ובשמחה יתירה 'שבת שלום', כחותן המקבל את הכלה בשמחה גדולה ובסבר פנים יפות. ואם אין מנהגו כן מכל מקום הרי יאמר 'שלום עליכם מלאכי השרת, מלאכי השלום מלאכי עליון' שתיקנו המקובלים לאמרו (כמובא בתיקוני שבת).

ובאמת כבר מצינו בדברי הזוהר הקדוש (קרח קעו:) שהשבת נקראת שלום [בזוהר: תא חזי, לית עלמא קאים אלא על שלום, כד ברא קודשא בריך הוא עלמא לא יכיל לאתקיימא עד דאתא ושרא עליהו שלום, ומאי הוא,

בני יששכר
שארית ישראל
תפארת שלמה
יסוד העבודה
מגן אברהם
דברי יחזקאל
פרי צדיק
צדקת הצדיק
חסד לאברהם

באר מים חיים
יושר דברי אמת
מנחם ציון
אוהב ישראל
מאור ושמש
זרע קודש
בת עין
אור לשמים

אוצר בעל שם טוב
תולדות יעקב יוסף
נועם אלימלך
מנורת זהב החדש
מאור עינים
אור המאיר
עבודת ישראל
קדושת לוי
חיים וחסד

לזכות עופר פנחס בן צילה שיחי' · קרן בת רונית שתחי' טל

אדמונד שיחי' בן איזה · רונית בת ינינה יעל · בנימין בן אסתר כל יוצאי חלציהם שיחי' להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת לעילוי נשמת צילה בת דורה צביה ומאיר ע"ה ·

להצטרפות חייג עכשיו: 1800-22-55-66 והגליזן בדרך אליך

You can now subscribe and get journal delivered to your door.
Call 718-407-2479 or email otzarpninei@gmail.com